LÄNSSTYRELSEN
I KRONOBERGS LÄN

SAMMANFATTANDE REDOGÖRELSE FÖR KRONOBERGS LÄN | 2018

Statliga och mellankommunala intressen av betydelse för kommunernas översiktsplanering

Sammanfattande redogörelse för Kronobergs län
Länsstyrelsen i Kronobergs län 2019-05-14
Diarienummer: 401-3046-19, reviderad version
Foton:
Linnéparken: Länsstyrelsen i Kronobergs län
Åsnen: Ingela Eriksson, Länsstyrelsen i Kronobergs län
Gäddeviksås kvarn, Tingsryds kommun: Stefan Höglin, Länsstyrelsen i Kronobergs län
Södra stambanan, Älmhults kommun: Stefan Höglin, Länsstyrelsen i Kronobergs län

FÖRORD

Länsstyrelsen tar här fram en sammanfattande redogörelse avseende statliga och mellankommunala intressen, för hela Kronobergs län. Förhoppningen är att kommunernas arbete med översiktsplaneringen ska underlättas genom att information som berör översiktsplaneringen finns samlad och lättillgänglig. Denna redogörelse har arbetats fram av samhällsplanerare Lina Jeppsson och beslutats av länsarkitekt Gunnel Henriksson. I arbetet med redogörelsen har Samhällsutvecklingsenheten, Miljövårdsenheten och Landsbygdsenheten deltagit och redogörelsen innehåller även information från andra statliga myndigheter.

Växjö april 2018

Gunnel Henriksson *Lina Jeppsson*

INNEHÅLL

INLEDNING
Plan- och bygglagen (PBL) 6
Miljöbedömning och miljökonsekvensbeskrivning (MKB) 7
Planeringsunderlag 8

STATLIGA INTRESSEN
Riksintressen 10
Miljökvalitetsnormer 15
Strandskydd och landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS) 18
Mellankommunala och regionala intressen 19
Hälsa och säkerhet samt risk för olyckor, översvämning eller erosion 20

ÖVRIGA ALLMÄNNA INTRESSEN
Sociala aspekter i planeringen 28
Bostadsförsörjning 30
Naturmiljö 31
Skog 34
Jordbruk 35
Kulturmiljö 36
Vatten 38
Infrastruktur och kommunikationer 40

NATIONELLA OCH REGIONALA MÅL, PLANER OCH PROGRAM 43

LÄNKAR 50

INLEDNING

Varje kommun ska enligt 3 kap plan- och bygglagen (PBL) ha en aktuell översiktsplan som omfattar hela kommunens yta. Kommunfullmäktige ska minst en gång under mandattiden pröva om översiktsplanen är aktuell i förhållande till kraven som anges i 3 kap 5 § PBL. Se nedan:

5 § Av översiktsplanen ska framgå

1. grunddragen i fråga om den avsedda användningen av mark- och vattenområden,
2. kommunens syn på hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras,
3. hur kommunen avser att tillgodose de redovisade riksintressena och följa gällande miljökvalitetsnormer,
4. hur kommunen i den fysiska planeringen avser att ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling inom kommunen,
5. hur kommunen avser att tillgodose det långsiktiga behovet av bostäder, och
6. sådana områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen som avses i 7 kap. 18 e § första stycket miljöbalken. Lag (2014:224).

Länsstyrelsen ska lämna en sammanfattande redogörelse minst en gång under den aktuella mandattiden och även när en kommun begär det. I redogörelsen ska synpunkter i fråga om de statliga och mellankommunala intressen som har betydelse för översiktsplanens aktualitet redovisas. (3 kap 28 § PBL)

Denna sammanfattande redogörelse gäller för hela Kronobergs län, den tar upp information som berör länets samtliga kommuner och den kommer att uppdateras vid behov. Vid en kommuns särskilda begäran om en redogörelse kommer även kommunspecifik information att tas fram av Länsstyrelsen och lämnas till kommunen.

Redogörelsen för Kronobergs län är uppdelad i tre delar utifrån länsstyrelsens särskilda bevakningsansvar i översiktsplanprocessen enligt 3 kap 16 § PBL: Statliga intressen, Övriga allmänna intressen samt Nationella och regionala mål, planer och program.

I dokumentet görs hänvisningar till Länsstyrelsens och andra myndigheters planeringsunderlag. Länkar till hemsidor och dokument finns i slutet av redogörelsen.

PLAN- OCH BYGGLAGEN (PBL)

En ny plan- och bygglag (SFS 2010:900) trädde i kraft den 2 maj 2011. Översiktsplanens strategiska betydelse stärks i den nya lagen genom att det enligt 3 kap 5 § PBL av översiktsplanen ska framgå hur kommunen ”tar hänsyn till och samordnar översiktsplanen med relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling”. Syftet är att översiktsplanen behöver grundas på omvärldsanalyser och övergripande mål om utvecklingen både i ett nationellt, regionalt och kommunalt sammanhang. I prop. 2009/10:170 (”En enklare plan- och bygglag”) anges att en hållbar utveckling kräver en bredare tvärsektoriell samverkan inom och mellan olika nivåer.

I lagstiftningen trycks särskilt på att det ska utvecklas ett bättre samspel mellan översiktsplanering och det regionala tillväxtarbetet och det har förts in bestämmelser i 3 kap 9 § PBL om att samråd ska ske med regionplaneorgan som har ansvar för regionalt tillväxtarbete och transportinfrastrukturplanering. Det ska även framgå hur den byggda miljön ska användas, utöver att det ska framgå hur den ska utvecklas och bevaras. Nya bestämmelser har tillförts 2 kap PBL, som innebär att vid planläggning ska hänsyn även tas till miljö- och klimataspekter samt möjligheten till avfallshantering och elektronisk kommunikation.

Från det att den nya PBL (SFS 2010:900) började gälla 2011 och fram till idag har ett flertal ytterligare ändringar gjorts. Se mer om ändringarna på Boverkets ”PBL Kunskapsbanken”.

MILJÖBEDÖMNING OCH MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING (MKB)

Lagändringar om miljöbedömning

Den 1 januari 2018 fick miljöbalken ett nytt 6 kapitel med det nya namnet Miljöbedömningar. Parallellt infördes ändringar i PBL:s 3, 4 och 5 kapitel. En del begrepp i lagstiftningen har ändrats. Dessa ändringar ska tillämpas på planer som påbörjas efter 1 januari 2018.

När det gäller miljöbedömningar av planer och program, där översiktsplanen ingår, innehåller 6 kap i miljöbalken krav på vilka miljöaspekter som ska omfattas av miljöbedömningen och större fokus ligger nu på att integrera dessa i planen. Kommunen ska göra en strategisk miljöbedömning i samband med att översiktsplanen tas fram.

Miljöbalkens 6 kapitel, 9–12 §§, tar upp en miljökonsekvensbeskrivnings (MKB) utförande och innehåll. Avgränsning, innehåll och detaljeringsgrad anpassas till vad som är tillämpligt för den aktuella översiktsplanen. Samråd om detta genomförs med Länsstyrelsen.

Översiktsplanens samlade konsekvenser

Enligt 3 kap 6 § PBL ska en översiktsplan utformas så att innebörden och konsekvenserna av den tydligt framgår. Samtliga som läser och tar del av översiktsplanen ska kunna förstå dess innehåll. Utöver de miljömässiga (ekologiska) hållbarhetsaspekter som tas upp i en MKB är det angeläget att också de sociala och ekonomiska hållbarhetsaspekterna belyses och bedöms i översiktsplanen.

De redovisade konsekvenserna av översiktsplanens genomförande ska användas som ett verktyg tidigt i processen. Det bör av miljökonsekvensbeskrivningen vara tydligt vilka konsekvenser som behöver återkopplas in i själva planförslaget med åtgärdsförslag, behov av hänsynstagande och förslag till riktlinjer och utredningar. Det är viktigt att innehållet i MKB:n och innehållet i översiktsplanen kan förstås och läsas tillsammans.

PLANERINGSUNDERLAG

Länsstyrelsen i Kronoberg arbetar med att göra statliga och regionala planeringsunderlag tillgängliga och att dessa är aktuella. Information från sektorsintressen finns på Länsstyrelsens hemsida och planeringsunderlag i form av geodata som kan användas i GIS-kartor finns att ladda ner från ***http://gis.lst.se/lstgis/***. Länsstyrelsen visar även geodata i ett webbGIS tillgängligt via Länsstyrelsen i Kronobergs hemsida. Detta är som ett tittskåp för information om olika sakområden med geografisk knytning.

På Länsstyrelsens hemsida finns samlade planeringsunderlag för fysisk planering. Här förmedlas i första hand underlag som berör länsstyrelsens bevakningsfrågor. Informationen är tillgänglig under fliken ”Samhällsplanering och kulturmiljö”.

Länsstyrelserna arbetar tillsammans med en gemensam ”Planeringskatalog”. Genom planeringskatalogen kommer olika planeringsunderlag att vara tillgängliga, såsom texter och GIS-data från såväl nationell som regional nivå. Under 2018 har medel tillskjutits för att färdigställa portalen och länsstyrelserna har fått arbetsuppgifter under 2018 för att bistå detta arbete.

STATLIGA INTRESSEN

I detta avsnitt behandlas länsstyrelsens bevakningsfrågor. I 3 kap PBL anges länsstyrelsens ansvar i frågor kopplade till översiktsplanering. Under samrådet ska länsstyrelsen särskilt:

1. ta till vara och samordna statens intressen,
2. tillhandahålla underlag för kommunens bedömningar och ge råd i fråga om sådana allmänna intressen enligt 2 kap. som hänsyn bör tas till vid beslut om användningen av mark- och vattenområden,
3. verka för att riksintressen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken tillgodoses, att miljökvalitetsnormer enligt 5 kap. miljöbalken följs och att redovisningen av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen är förenlig med 7 kap. 18 e § första stycket miljöbalken,
4. verka för att sådana frågor om användningen av mark- och vattenområden som angår två eller flera kommuner samordnas på ett lämpligt sätt, och
5. verka för att bebyggelse och byggnadsverk inte blir olämpliga med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Därefter, under utställning av översiktsplanen, är länsstyrelsens ansvar enligt PBL att bevaka riksintressen, miljökvalitetsnormer, strandskydd, mellankommunala frågor samt frågor som rör hälsa och säkerhet. Det granskningsyttrande som länsstyrelsen avger över planförslaget i samband med utställningen utgör en del av den antagna översiktsplanen.

RIKSINTRESSEN

Områden av riksintresse ingår i miljöbalkens bestämmelser om hushållning med mark- och vatten – 1 kap samt 3 och 4 kap miljöbalken. Riksintressena ska enligt 3 kap 5 § PBL anges i översiktsplanen och det ska även framgå hur kommunen avser att tillgodose de redovisade riksintressena. Riksintressen är områden med nationella värden eller anläggningar av nationell betydelse. De kan därför vara av olika karaktär, så som områden för naturvården och kulturmiljövården eller kommunikationsanläggningar som vägar, järnvägar och flygplatser.

Det är de statliga myndigheterna som beslutar om vilka områden som ska utgöra riksintressen enlig 3 kap miljöbalken. I förordningen om hushållning med mark- och vatten anges vilka myndigheter som ansvarar för detta. Riksintressen enligt 4 kap miljöbalken har beslutats av regeringen och riksdagen. Det är länsstyrelsens uppgift att bevaka att riksintressena redovisas och beaktas i kommunernas fysiska planer.

Ett riksintresse utgör ett anspråk som vid en förändrad mark- och vattenanvändning ska vägas mot andra intressen. Ett riksintresse innebär inte alltid ett förbud mot åtgärder i eller i närheten av området men däremot att dess värden ska skyddas i den kommunala planeringen. Riksintressets värdetexter och motivering till utpekandet utgör ett viktigt underlag i vägningen av intressen. Riksintressets värden eller funktion får enligt miljöbalkens bestämmelser inte påtagligt skadas. Totalförsvarets riksintressen väger alltid tyngre än andra riksintressen.

I översiktsplanen behöver det finnas text och karta som beskriver aktuella riksintressen. Information om länets riksintressen finns på Länsstyrelsen i Kronobergs hemsida under fliken ”Samhällsplanering och kulturmiljö” och vidare under ”Underlag för fysisk planering”. Riksintressen är även synliga i Länsstyrelsens webbGIS.

Riksintressen enligt 3 kap miljöbalken

Riksintresse för yrkesfisket (3:5 MB)

Havs- och vattenmyndigheten har från och med myndighetens inrättande 1 juli 2011 ansvar för områden av riksintresse för yrkesfisket och information kan nås via deras hemsida. I Kronobergs län är Bolmen och Åsnen områden av riksintresse för yrkesfisket.

Riksintresse för naturvården (3:6 MB)

Beslut om områden av riksintresse för naturvården togs senast 2002. I Kronobergs län finns 67 områden av riksintresse för naturvården. Information om vilka dessa är finns i Naturvårdsverkets kartverktyg ”Skyddad natur” samt på Länsstyrelsens hemsida.

Riksintresse för friluftslivet (3:6 MB)

Naturvårdverket fick 2012 i uppdrag av regeringen att göra en översyn av vilka områden som bedöms vara av riksintresse för friluftslivet enligt 3 kap 6 § MB. Det beslutades den 19 januari 2017 att Bolmen, Möckeln, Åsnen och Vidöstern fortsatt är av riksintresse för friluftslivet, men avgränsningarna har justerats. Nya fördjupade värdebeskrivningar har tagits fram och dessa finns tillgängliga via Länsstyrelsens webbGIS.

Riksintresse för kulturmiljövården (3:6 MB)

Riksantikvarieämbetet bedömer om ett område är av riksintresse för kulturmiljövården. Områden av riksintresse pekas ut i en process där såväl statliga centrala myndigheter som länsstyrelser och kommuner är delaktiga. I Kronobergs län finns det 36 kulturmiljöer av riksintresse. Länets riksintressen utgörs främst av områden på landsbygden; värdefulla odlingslandskap, by- och herrgårdsmiljöer eller fornlämningsmiljöer, men det finns också riksintressanta tätorter inom länet.

I Kronobergs län tas fördjupade värdebeskrivningar fram. Samtliga kulturmiljöer av riksintresse i länet har sedan 2008 erhållit nya fördjupade beskrivningar i dialog med kommunerna. Viss formell hantering kvarstår under 2018, med remittering och beslut av förslag till ändringar av motivtexter och gränsdragningar. Utöver fördjupningarna tas populärt framställda skrifter löpande fram av Länsstyrelsen. Dessa skrifter såväl som de fördjupade värdebeskrivningarna med tillhörande material finns tillgängliga via Länsstyrelsens hemsida.

Riksintresse för energiproduktion (3:8 MB)

I Kronobergs län finns områden som är av riksintressen för vindbruk och Energimyndigheten tog senast 2013 beslut om sådana områden i länet. Dessa berör Alvesta, Uppvidinge, Växjö och Lessebo kommuner. Mer information nås via Energimyndighetens hemsida.

Riksintresse för kommunikationer (3:8 MB)

Trafikverket pekar ut riksintressen för kommunikationer och utpekanden görs för de fyra trafikslagen väg, järnväg, luftfart och sjöfart. Kronobergs län berörs av utpekanden inom de tre förstnämnda trafikslagen. Utpekandet innebär att riksintresset ska skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningen. Här avses att det i första hand är funktionen hos transportsystemet som ska säkerställas. Riksintressen utpekade av Trafikverket gäller för mark- och vattenområden, för både befintliga, planerade och framtida kommunikationsanläggningar.

För Kronobergs län är följande anläggningar utpekade som riksintressen:

- *Vägar* – E4, riksvägarna 15, 23, 25, 27, 28, 29, 30 och 31, samt anslutande väg 719 till Växjö flygplats.
- *Järnvägar* – Södra Stambanan, Kust- till kustbanan, Markarydsbanan och järnvägen mellan Älmhult och Olofström.
- *Stationer* – Alvesta, Älmhult, Växjö, Hovmantorp och Lessebo. I kriterier för utpekande av riksintressen som antogs 2010 står att ”Alla järnvägsstationer med resandeutbyte utmed det utpekade järnvägsnätet är av riksintresse”. Sedan riksintressebeslutet togs 2013 har sex stationer i Kronobergs län öppnats för resandeutbyte. Också dessa stationer bör därför betraktas som riksintresse. Dessa är Lammhult, Moheda, Vislanda, Diö, Gemla och Markaryd.
- *Terminaler* – Alvesta växlingsbangård, Älmhults växlingsbangård med anslutning till kombiterminal.
- *Flygplats* –Växjö

Planerad kommunikationsanläggning av riksintresse innebär att planeringsprocessen har startat där beslutad utredning, och därmed en vald korridor eller lokalisering av utbyggnaden, finns.

Utpekandet innebär att staten ges möjlighet att skydda tillkomsten av den angivna funktionen men det innebär inte ett ställningstagande till att anläggningen kommer att byggas. Framtida kommunikationsanläggning av riksintresse innebär åtgärder som ligger tidigt i planeringsprocessen och där beslut om slutlig lokalisering saknas. Utpekandet av framtida riksintressen ska i första hand ses som en signal om att det finns behov av förändringar i transportsystemet som kan kräva att mark kommer tas i anspråk. Inom Kronobergs län finns inga utpekade planerade riksintressen. Riksväg 25 Hovmantorp-Tomeshult (länsgräns Kalmar län) utgör framtida riksintresse. Europakorridoren och Sydostlänken mellan Älmhult, Olofström och Blekinge kustbana utgör framtida riksintresse för järnväg.

Trafikverket beslutade senast om riksintressen 2013-02-20. Arbetet med att ta fram nya kriterier inför en riksintresseöversyn har inletts inom Trafikverket.

För respektive anläggning av riksintresse finns en funktionsbeskrivning. För Växjö flygplats har en precisering av riksintresset genomförts. Någon ytterligare riksintresseprecisering inom Kronobergs län är för närvarande inte aktuell inom kommunikationsområdet.

Trafikverkets beslut samt aktuella riksintressen finns på karta och tabell på Trafikverkets hemsida.

Riksintresse för vattenförsörjning (3:8 MB)

Havs- och vattenmyndigheten har från och med myndighetens inrättande 1 juli 2011 ansvar för riksintressen för mark- och vattenområden som är särskilt lämpliga för anläggningar för vattenförsörjning. I Kronobergs län är Bolmentunneln och Bergaåsen med tillhörande anläggningar av riksintresse för vattenförsörjning.

Riksintresse för totalförsvarets militära del (3:9 MB)

Försvarsmakten fattade 2017 beslut om nu gällande riksintressen och områden av betydelse för totalförsvarets militära del. De riksintressen som påverkar kommuner, länsstyrelser eller andra aktörer i plan- och lovärenden eller tillståndsärenden redovisas i Försvarsmaktens riksintressekatalog. Riksintressekatalogen finns tillgänglig länsvis på Försvarsmaktens hemsida.

I alla översiktsplaner bör en text som beskriver riksintressen för totalförsvarets militära del finnas. Följande text föreslås av Försvarsmakten:

> *Riksintresset för totalförsvarets militära del (3 kap 9§ andra stycket miljöbalken) kan i vissa fall redovisas öppet i översiktsplanen, i andra fall inte. Dels finns områden i form av övnings- och skjutfält och flygflottiljer som redovisas öppet, dels områden som av sekretesskäl inte kan redovisas öppet. De senare har oftast koppling till spanings-, kommunikations- och underrättelsesystem. Huvuddelen av Sveriges kommuner är i olika omfattning berörda av riksintressena.*
>
> *För att säkerställa att ingen skada sker på de riksintressen som omfattas av sekretess och inte alls kan redovisas öppet på karta, är hela landets yta samrådsområde för objekt högre än 20 m utanför tätort och högre än 45 m inom tätort. Det innebär att alla ärenden avseende höga objekt måste skickas på remiss till Försvarsmakten."*

Utöver en sådan text behöver det finnas text och karta som beskriver aktuella riksintressen, i de kommuner där det finns öppet redovisade riksintressen för totalförsvaret.

Försvarsmaktens tekniska system

För att säkerställa att eventuella områden som pekas ut som lämpliga för etablering av vindkraft inte hamnar i konflikt med Försvarsmaktens tekniska system måste en förfrågan ställas till myndigheten.

Riksintressen enligt 4 kap miljöbalken

Riksintressen enligt 4 kap miljöbalken gäller större områden med stora natur- och kulturvärden och värden för friluftslivet. Dessa områden anges direkt i lagen. Eftersom områdena är grovt angivna i lagen kan en närmare avgränsning behöva göras i kommunens översiktsplan i en dialog med Länsstyrelsen. Kommunen har också möjligheter att utveckla värdebeskrivningen och på olika sätt ta tillvara de kvaliteter som finns i områdena.

Riksintresse för friluftsliv och turism (4:2 MB)

Enligt 4 kap 2 § miljöbalken ska turismens och friluftslivets, främst det rörliga friluftslivets, intressen beaktas vid bedömning av tillåtligheten av exploateringsföretag. I Kronobergs län är Åsnen- och Mienområdet av riksintresse och Alvesta, Tingsryd och Växjö kommuner berörs. Ett gemensamt planeringsunderlag, ”Åsnen i översiktsplanen”, togs fram av Länsstyrelsen och berörda kommuner 1989 och uppdaterades 2004.

Riksintresse för vattendrag (4:6 MB)

I länet berörs Bräkneåns, Emåns, Fylleåns och Mörrumsåns avrinningsområden. Enligt 4 kap 6 § miljöbalken får vattenkraft samt vattenreglering eller vattenöverföring för kraftändamål inte utföras inom dessa vattenområden med tillhörande käll- och biflöden såvida inte vattenverksamheten endast förorsakar obetydlig miljöpåverkan.

Riksintresse för Natura 2000 (4:8 MB)

Natura 2000 är ett nätverk av Europas värdefulla naturområden som har kommit till med stöd av EU:s art- och habitatdirektiv samt EU:s fågeldirektiv. Syftet är att skydda arter och naturtyper. Länsstyrelsen lämnar förslag på Natura 2000-områden och regeringen beslutar i sin tur att föreslå områden som ska ingå i det europeiska nätverket. I Kronobergs län finns 133 Natura 2000-områden och många av dem är även naturreservat. För alla områden finns en bevarandeplan. Tillstånd enligt 7 kap 27–29 §§ MB krävs för verksamheter eller åtgärder i eller i anslutning till ett Natura 2000-område som på ett betydande sätt kan påverka miljön i naturområdet. Åtgärder som krävs för skötsel och förvaltning av områdena omfattas inte av tillståndsplikten. Länsstyrelsen har pekat ut nya och utökade Natura 2000-områden i länet och regeringen ska ta beslut i ärendet.

MILJÖKVALITETSNORMER

Miljökvalitetsnormer (MKN) är ett juridiskt bindande styrmedel som infördes med miljöbalken 1999 för att komma till rätta med miljöpåverkan från diffusa utsläppskällor som till exempel trafik och jordbruk. Det finns miljökvalitetsnormer för bland annat luft, omgivningsbuller och vatten.

Sedan 2005 finns i PBL parallella lagkrav för hur MKN ska hanteras i planprocessen. Enligt 3 kap 5 § PBL ska det framgå i översiktsplanen hur kommunen avser att följa gällande miljökvalitetsnormer, vilket länsstyrelsen bevakar i samråds- och granskningsyttrande till översiktsplanen. I 5 kapitlet PBL avseende detaljplaner ska länsstyrelsen i ett samrådsyttrande verka för att miljökvalitetsnormer enligt 5 kap miljöbalken följs. I ett granskningsyttrande ska länsstyrelsen ange om planförslaget bedöms innebära att en miljökvalitetsnorm enligt 5 kap miljöbalken inte följs. Miljökvalitetsnormer är överprövningsgrundande enligt 11 kap 10 § punkt 3 PBL och är en bevakningsfråga vid länsstyrelsens tillsyn över kommunens beslut att anta en detaljplan.

En aktuell översiktsplan är ett viktigt strategiskt instrument för att säkerställa att miljökvalitetsnormerna inte överskrids. Nedan redovisas MKN för luft och MKN för vatten. MKN för omgivningsbuller tas inte upp då det främst berör kommuner med minst 100 000 invånare.

Miljökvalitetsnormer för luft

Under 2010 infördes nya bestämmelser om miljökvalitetsnormer i Sverige för att införliva EU:s luftkvalitetsdirektiv (2008/50/EG). De nya bestämmelserna finns i Luftkvalitetsförordningen (SFS 2010:477). Kommunernas ansvar är att se till att utomhusluftens innehåll av olika föroreningar klarar fastställda miljökvalitetsnormer. Hur kontroll av luftkvalitet ska ske finns beskrivet i Naturvårdsverkets föreskrifter om kontroll av luftkvalitet (NFS 2016:9) och gäller från och med 2017. Naturvårdsverkets handbok ”Luftguiden, Handbok om miljökvalitetsnormer för utomhusluft” (2014:1) innehåller Naturvårdsverkets tolkningar av bestämmelserna. Handbokens syfte är att ge kommunerna ett stöd för tillämpning och kontroll av miljökvalitetsnormerna för utomhusluft.

Miljökvalitetsnormerna för bedömning av utomhusluftens kvalitet omfattar kvävedioxider, kväveoxider, svaveldioxid, kolmonoxid, ozon, bensen, partiklar (PM10), bens(a)pyren, arsenik, kadmium, nickel, bly och fina partiklar (PM2,5). Miljökvalitetsnormerna är ett steg på vägen för att kunna nå miljömålet Frisk luft.

Hur miljökvalitetsnormer för luft kan synliggöras i översiktsplanen

Av översiktsplanen ska det framgå hur kommunerna avser att följa gällande miljökvalitetsnormer. Det bör också framgå vilka områden som omfattas av risken för att någon miljökvalitetsnorm överskrids.

Vid planläggning och andra ärenden enligt plan- och bygglagen ska miljökvalitetsnormerna följas. Områden med dålig luftkvalitet eller där någon norm överskrids bör undantas från främst bostadsbebyggelse och andra byggnader där människor vistas, till exempel förskolor och skolor.

Uppgifter om luftkvaliteten i länet kan fås genom Luftvårdsförbundet i Kronobergs län.
I Växjö, Älmhult och Ljungby görs mätningar av luftkvaliteten kontinuerligt.

Miljökvalitetsnormer för vatten

År 2000 beslutade EU om en ny europeisk vattenpolitik, som innebär att ett systematiskt planeringsarbete för att bevara och förbättra kvaliteten i våra sjöar, vattendrag, kust- och grundvatten ska ske i alla medlemsländer. Utifrån förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön infördes i PBL bestämmelser om att miljökvalitetsnormer enligt 5 kap miljöbalken skulle iakttas, numera följas. Sedan 2009 finns beslutade miljökvalitetsnormer för grundvatten (kemisk och kvantitativ grundvattenstatus) och för ytvatten, det vill säga sjöar, vattendrag och kustvatten (kemisk ytvattenstatus och ekologisk status). Genom grundläggande kvalitetskrav inom vattenförvaltningen, miljökvalitetsnormer, var syftet att alla vattenförekomster skulle uppnå minst god yt- eller grundvattenstatus senast den 22 december 2015.

Status är den kvalitet som vattnet har vid en viss tidpunkt. Statusklassificeringen uppdateras en gång vart 6:e år och den senaste statusklassificeringen är framtagen 2013 genom mätningar från tidsperioden 2010–2013. Statusklassificeringen ligger till grund för besluten om miljökvalitetsnormer, som är den kvalitet (status) som vattnen minst ska uppnå vid en viss tidpunkt.

I december 2016 fattade Vattenmyndigheterna beslut om Förvaltningsplan 2016–2021 och miljökvalitetsnormer för alla Sveriges vattenförekomster enligt 5 kap miljöbalken och förordningen om förvaltning av vattenmiljökvaliteten. Myndigheter och kommuner ska ansvara för att miljökvalitetsnormer följs. Vattenmyndigheternas beslutade föreskrifter nås via deras hemsida och via VISS (Vatten Informations System Sverige). Inom vattenförvaltningen används miljökvalitetsnormer för att ange krav på vattnets kvalitet i flera olika avseenden. Åtgärdsprogram tas fram av Vattenmyndigheterna vart 6:e år. Det senast beslutade åtgärdsprogrammet gäller för åren 2016–2021 och här beskrivs hur miljökvalitetsnormerna för vatten ska uppnås.

För de vattenförekomster som inte har uppnått god yt- eller grundvattenstatus till 22 december 2015 finns tidsfrister till 2021 och 2027, för att uppnå god status eller god potential. Vattenmyndigheten har också beslutat om ett generellt undantag i form av ett mindre strängt krav för kvicksilver och kvicksilverföreningar samt bromerad difenyleter i ytvatten, som ingår i bedömningen av kemisk ytvattenstatus.

Vattenjuridiken får anses vara tämligen komplex då den utgörs av flera olika lagar, såsom plan- och bygglagen, miljöbalken och VA-lagstiftning.

Hur miljökvalitetsnormer för vatten kan synliggöras i översiktsplanen

MKN för vatten bör redovisas och synliggöras på en översiktlig nivå tillsammans med berörda vattenfrågor i översiktsplanen. Koppling till miljömål för vatten, dagvattenhantering med plats för tillräckliga infiltrationsytor, risk för översvämning, klimatanpassning, dricksvattenförsörjning, förorenad mark etcetera kan här göras. I en kartbild kan kommunens vattenförekomster och dess status redovisas. Länsstyrelsen i Kronobergs län kan inför en aktualitetsprövning erbjuda information om statusklassningar för respektive kommuns vattenförekomster.

Det bör framgå med text och kartor vilka av de redovisade vattenområdena som särskilt måste beaktas/ges hänsyn vid planering och byggande. Kommunen bör analysera miljöproblemen i de vatten som inte når god status samt analysera vilka effekter framtida utbyggnadsområden kan få på vattenmiljön och hur vattenförekomsternas status kan påverkas. Detta ger en god grund för efterföljande detaljplaner och bygglov.

Vatten och dess hantering är en viktig mellankommunal fråga. Förändringar i markanvändning uppströms planområdet påverkar både kvantitet och kvalitet på vattnet som flödar genom planområdet, samtidigt som den planerade markanvändningen inom området i hög grad påverkar vattnets egenskaper nedströms och i recipienten.

Weserdomens utgång bör uppmärksammas redan i översiktsplanen

I PBL ställs krav på att en detaljplan ska följa miljökvalitetsnormer. Samtidigt upplever kommunen ofta att det inte finns de verktyg som behövs för att reglera de åtgärder som krävs för att miljökvalitetsnormer ska kunna följas. Sommaren 2015 förtydligade EU-domstolen hur det så kallade ”icke-försämringskravet” i ramdirektivet för vatten ska tolkas. I en dom i ett ärende i floden Weser, Weserdomen, tydliggjordes att vid bedömning av påverkan på en vattenförekomsts status ska varje enskild kvalitetsfaktor bedömas för sig och inte samlat. Detta innebär att det räcker att en enskild kvalitetsfaktor i bedömningsgrunderna för ekologisk status försämras för att ”icke-försämringskravet” ska aktualiseras. Den så kallade Weserdomen har medfört att tolkningen har preciserats vilket blir viktigt för myndigheters och kommuners tillämpning. Domen innebär att medlemsstaterna inte får meddela tillstånd till verksamheter som riskerar att orsaka en försämring av en enda vattenkvalitetsfaktor.

STRANDSKYDD OCH LANDSBYGDSUTVECKLING I STRANDNÄRA LÄGEN (LIS)

Strandskydd

Strandskydd gäller vid hav, sjöar och vattendrag och syftar till att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden och att långsiktigt bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten. Strandskyddet omfattar land- och vattenområdet intill 100 meter från strandlinjen. Länsstyrelsen får i det enskilda fallet besluta att utvidga strandskyddsområdet till högst 300 meter från strandlinjen, om det behövs för att säkerställa något av strandskyddets syften. Detta anges i miljöbalkens sjunde kapitel.

Länsstyrelsen fick under 2014 i uppdrag av regeringen att se över det utvidgade strandskyddet i länet och beslutade att det utvidgade strandskyddet ska fortsätta gälla för de 24 sjöar som tidigare omfattades. Beslutet fastställdes av regeringen i december 2016. Geografisk information om vilka sjöar som omfattas är tillgänglig i Länsstyrelsens webbGIS. Information finns också på Länsstyrelsens hemsida.

Landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS)

I juli 2009 trädde lagändringar om ett differentierat strandskydd i kraft, vilket innebär att verksamheter och bebyggelse är möjligt i särskilt utpekade områden i strandnära lägen. Kommunerna ges möjlighet att redovisa sådana områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS-områden) i översiktsplanen. I 7 kap 18 § miljöbalken anges de krav som ställs på ett LIS-område. Syftet med LIS är att långsiktigt stimulera den lokala och regionala utvecklingen på landsbygden.

Länsstyrelsen har genomfört ett projekt, gemensamt med länets kommuner och med stöd av medel från Boverket, för att följa upp den nya lagstiftningen kring strandskyddet såväl i planering som i konkret ärendehantering. Syftet var bland annat att skapa en samsyn i länet kring begreppen landsbygd och landsbygdsutveckling samt att klargöra vad som krävs vid utpekandet av ett LIS-område. Projektet resulterade i en rapport som kom ut 2014 och som finns på Länsstyrelsens hemsida.

Naturvårdsverket hade under 2017 ett regeringsuppdrag att se över reglerna om LIS i miljöbalken och plan- och bygglagen. Naturvårdsverkets uppdrag var även att föreslå författningsändringar och eventuella andra åtgärder som behövs för att ytterligare främja landsbygdsutveckling i områden med god tillgång till stränder. Uppdraget är tillgängligt via Naturvårdsverkets hemsida.

Små sjöar och vattendrag

Miljöbalkens 7 kap fick ett tillägg år 2014. Tillägget innebär att länsstyrelsen i det enskilda fallet får besluta om att upphäva strandskyddet i ett område om strandskyddet gäller vid en liten sjö eller ett litet vattendrag och områdets betydelse för att tillgodose strandskyddets syften är liten. Bedömning görs i varje enskilt fall.

MELLANKOMMUNALA OCH REGIONALA INTRESSEN

I översiktsplaneringen finns ett flertal frågor som kräver regional och mellankommunal samordning. Frågor som kan behöva samordnas är bland annat infrastruktur, trafik- och kollektivtrafikplanering, bostadsförsörjning, besöksnäring, friluftsliv, arbetsmarknad, näringsliv, service, landsbygdsutveckling i strandnära lägen, vattenanvändning och påverkan på sjöar och vattendrag samt vattenförsörjning.

Det är även viktigt att kommunerna, i enlighet med PBL, belyser kopplingen och samordningen med den regionala utvecklingsstrategin och länstransportplanen. En regional utvecklingsstrategi (RUS) för perioden 2015–2025 har antagits, ett nytt trafikförsörjningsprogram har fastställts 2015 och ett förslag till ny länstransportplan har varit på remiss under 2017. Ytterligare information om dessa planer och program tas upp under avsnittet Nationella och regionala mål, planer och program.

HÄLSA OCH SÄKERHET SAMT RISK FÖR OLYCKOR, ÖVERSVÄMNING ELLER EROSION

Enligt 2 kap 5 § PBL ska bebyggelse och byggnadsverk lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet med hänsyn till bl.a. människors hälsa och säkerhet samt med hänsyn till risken för olyckor, översvämning och erosion. Valet av plats är vid planläggning den viktigaste faktorn för att hantera risker. Planering handlar inte enbart om att hitta lämpliga lokaliseringsalternativ utan också om att undvika olämplig lokalisering. Lokalisering som förhindrar framtida utveckling bör undvikas.

Förutsättningarna för en förutseende riskhantering grundläggs redan i översiktsplanen. Många typer av riskobjekt påverkar stora geografiska områden med följd att det är resurskrävande och svårt att göra bedömningen i enskilda detaljplaner. I översiktsplaneringen kan det handla om att sätta övergripande mål och att ange generella principer för riskvärdering och riskhantering, att göra avvägningar mellan bebyggelseintressen och risker samt att ange eventuellt behov av ett mer detaljerat underlag för olika delområden. I den översiktliga planeringen bör kommunen även beakta verksamheter som kan ha särskilda skyddsbehov. En värdering av hur den planerade markanvändningen påverkar behovet av resurser för skydd mot olyckor bör också ingå och kan omfatta behov av beredskap och insatstider för räddningsresurser.

Buller

Bullerfrågor är centrala för var det går att bygga nya bostäder, men även verksamheters möjlighet att utvecklas är beroende av buller. Regler om buller finns i plan- och bygglagen, miljöbalken och i förordningar. För olika bullerkällor finns också riktvärden för bullernivåer vid bostadsbyggnaders fasad. De vanligaste källorna till buller är väg-, spår- och flygtrafik samt industrier och andra verksamheter, vilket definieras som omgivningsbuller. Nya regler för omgivningsbuller trädde i kraft under 2015 och 2016.

I första hand bör bostäder inte lokaliseras till alltför bullerutsatta områden. I andra hand bör utformning och placering av bostäder utredas för att minimera bullerproblemen. De grundläggande principerna vid planering som berör buller är att:

1. Sträva efter bästa möjliga ljudmiljö
2. Åtgärda källbullret när det är möjligt
3. Bulleranpassa bostäder

I översiktsplanen är det viktigt att kommunen visar var det finns bullerproblem. Förutom bullerutsatta områden kan även tysta områden tas upp. Med tydlighet kring var det finns en bullerproblematik i översiktsplanen ges tidiga signaler om vilken markanvändning som är lämplig och var det krävs mer varsamhet eller särskilda åtgärder i detaljplaneringen. Om bullersituationen är komplicerad och det finns flera bullerkällor på en plats bör den totala exponeringen beräknas. För bebyggelse nära väg med tung trafik behöver även risken för vibrationer finnas med i beräkningen.

Det är också viktigt att kommunen redovisar förhållningssätt/riktlinjer för planering i bullerutsatta lägen samt kommunens syn på vibrationer i samband med bebyggelse nära väg och järnväg. I översiktsplanen kan det framgå var kommunen anser att det är möjligt att bygga bostäder i bullerutsatta lägen om kompensationsåtgärder vidtas.

Buller i barns och ungas utemiljöer tas upp i Boverkets vägledning ”Gör plats för barn och unga!”.

Trafikbuller

Förordning (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader trädde i kraft 1 juni 2015. Den behandlar buller från spårtrafik, vägar och flygplatser. Det är endast buller utomhus vid bostadsbyggnader som avses. Vissa riktvärden reviderades 1 juli 2017, och de nya riktvärdena ska tillämpas retroaktivt på mål och ärenden som påbörjats från och med 2 januari 2015.

I förordningens 3 § anges att buller från spårtrafik och vägar inte bör överskrida:

1. 60 dBA ekvivalent ljudnivå vid en bostadsbyggnads fasad, och
2. 50 dBA ekvivalent ljudnivå samt 70 dBA maximal ljudnivå vid en uteplats om en sådan ska anordnas i anslutning till byggnaden.

För en bostad om högst 35 kvadratmeter gäller i stället för vad som anges i första stycket 1 att bullret inte bör överskrida 65 dBA ekvivalent ljudnivå vid bostadsbyggnadens fasad.

Det är viktigt att bullerfrågan utreds och hanteras i samband med planläggning. Det gäller i synnerhet vid lokalisering av bostäder utmed stora trafikleder och järnvägar. Krav ska ställas på att gällande riktvärden för buller och vibrationer klaras vid nybyggnation och större ombyggnader. Vid bedömningen ska hänsyn till prognostiserade trafikflöden för minst 20 års framtid tas. För järnväg utgör Trafikverkets basprognos 2040 underlag för prognostiserad trafikering.

För att klara riktvärdena kan ljuddämpad sida tillämpas.

Industri- och annat verksamhetsbuller

Den 2 januari 2015 trädde nya bullerregler i kraft i plan- och bygglagen samt i miljöbalken. Ytterligare ändringar gjordes i miljöbalken 1 januari 2016. Syftet med ändringarna är en samordnad prövning av buller enligt de båda lagarna. Den olägenhetsbedömning som görs i plan- eller bygglovsskedet är nu utgångspunkten i tillsynen enligt miljöbalken.

Boverket gav 2015 ut vägledningen ”Industri- och annat verksamhetsbuller vid planläggning och bygglovsprövning av bostäder” (rapport 2015:21) som rör planskedet. Naturvårdsverket tog samtidigt fram en parallell vägledning för den efterföljande tillsynen. Vägledningen anger riktvärden för högsta ljudnivå.

Riktvärdena är uppdelade i tre zoner:

- Zon A: 50 dBA dagtid + 45 dBA kvälls- och nattid. Bostadsbyggnader bör kunna accepteras.
- Zon B: 60 dBA dagtid + 55 dBA kvällstid + 50 dBA nattid. Bostadsbyggnader bör kunna accepteras förutsatt att tillgång till ljuddämpad sida finns och att byggnaderna bulleranpassas.
- Zon C: >60 dBA dagtid + >55 dBA kvällstid + >50 dBA nattid. Bostadsbyggnader bör inte accepteras.

Farligt gods

Transportleder för farligt gods är exempel på riskobjekt i kommunen. Farligt gods kan till exempel ha explosiva, brandfarliga, giftiga, radioaktiva eller frätande egenskaper. Det är viktigt att risker kopplade till transport av farligt gods tas upp tidigt i planeringen, för att minska antalet olyckor samt de följder en olycka kan få.

I Sverige finns inga nationellt fastställda riktlinjer för transport av farligt gods. Länsstyrelsen i Skåne län har utarbetat riktlinjer för riskhänsyn i samhällsplaneringen, ”RIKTSAM”, som berör vägar och järnvägar där farligt gods transporteras. Länsstyrelsen i Kronobergs län har beslutat att också tillämpa dessa riktlinjer. Dokumentet finns tillgängligt via Länsstyrelsen i Skånes hemsida.

Enligt riktlinjerna ska riskhanteringsprocessen beaktas inom 150 meters avstånd från en transportled för farligt gods. Det minsta bebyggelsefria avståndet som eftersträvas mellan transportled och bebyggelse är 30 meter. Inom den bebyggelsefria zonen bör det inte uppmuntras till stadigvarande vistelse.

I länet finns vägar som är rekommenderade för transporter med farligt gods. Bedömning om risker och lämpliga avstånd till bebyggelse görs bland annat genom riskanalys inom ramen för detaljplaneprocessen eller bygglovsprövning. I länet finns också några vägar som anges som förbjuden väg för genomgående transporter med farligt gods. I översiktsplanen bör vägar som är utpekade som leder för farligt gods redovisas, gärna på en karta med riskhanteringsområdet 150 meter utpekat.

Rekommenderade vägar för transporter med farligt gods:
- E4
- Riksväg 15, 23, 25, 25.05, 27, 28, 29, 30, 31, 31.01 och 37
- Länsväg 117, 119, 120, 122, 124 samt väg 126 delen från Ryd till Gottåsa
- Även järnvägen är en möjlig transportled för farligt gods.

Förbjudna vägar för genomgående transporter med farligt gods:
- Väg 126 genom centrala Alvesta
- Väg 568 + väg 25.05 Ljungby-Lagan
- Väg 564 Vittaryd-Dörarp och
- Väg 906 Eke-Braås.

Störande verksamheter

Länsstyrelsen rekommenderar att kommunerna tar ställning till störningar från verksamheter och lämpliga skyddsavstånd till industrier och anläggningar som hanterar någon form av farliga ämnen eller bedriver farlig verksamhet. Farliga verksamheter innebär bland annat anläggningar där det hanteras stora mängder kemikalier eller verksamheter som av andra skäl medför risker för allvarliga skador på människor eller miljön.

Det är viktigt att befintliga verksamheter ges stabila planeringsförutsättningar och att hänsyn tas till gällande miljötillstånd. Det bör av översiktsplanen framgå vilka farliga verksamheter som finns i kommunen och planeringen bör anpassas efter detta. När en översiktsplan pekar ut ett område för störande verksamhet är det en fördel om det framgår vilken typ av störande verksamhet som kan tillåtas/är lämplig. Genom detta kan kommunen undvika att olämplig industri eller olämplig farlig verksamhet placeras för nära exempelvis bostadsområden.

Företag som lagrar vissa mängder av särskilt farliga kemikalier (t.ex. mycket giftiga, miljöfarliga, explosiva) omfattas av Lag och förordning om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor, även kallad Sevesolagen. Det finns två kravnivåer, en lägre och en högre, beroende på vilka mängder av vissa kemikalier det rör sig om. I Kronobergs län finns tolv anläggningar på den lägre kravnivån. Det är länsstyrelsen som är tillsynsmyndighet enligt Sevesolagstiftningen.

Förorenade områden

Översiktsplanen bör innehålla en kartläggning av förorenade och potentiellt förorenade områden i kommunen. Dessa bör pekas ut på en karta och beskrivas. Särskilt viktigt är det att uppmärksamma områden som ska bebyggas eller där markanvändningen på annat sätt ska ändras i framtiden. I översiktsplanen bör kommunen redovisa generella riktlinjer för förorenad mark, såsom att tidigt i planprocessen påbörja utredningar om föroreningar. Länsstyrelsen har tagit fram ett nytt regionalt program för förorenade områden för perioden 2017–2019, vilket kan användas som underlag i arbetet med översiktsplaneringen.

Mycket information och vägledning från länsstyrelserna finns samlat under länsstyrelsernas EBH-portal.

Ras, skred, översvämning och erosion

Geotekniska riskfaktorer kan vara avgörande för lämpligheten för planläggning och bör därför redovisas översiktligt i en översiktsplan. Eventuella riskområden bör tydligt redovisas, gärna på en karta. Är exploatering aktuellt bör det även finnas en strategi över hur dessa områden ska utredas i samband med framtida detaljplaner eller bygglov. Grova värderingar av risken för ras, skred och erosion kan göras utifrån bl.a. geologiska och topografiska kartor. Ras och slamströmmar vid branta partier som utgörs av friktionsmaterial bör också uppmärksammas i översiktsplanen.

Statens geotekniska institut (SGI) har tillsammans med ett antal andra myndigheter tagit fram en vägledning med planeringsunderlag avseende ras, skred och erosion. Vägledningen samt underlag i GIS-format finns tillgänglig på SGI:s hemsida. De har även tagit fram en film om hur geotekniska säkerhetsfrågor bör hanteras i planprocessen. Filmen finns på Youtube.com. På Sveriges geologiska undersöknings (SGU) hemsida finns ytterligare information om geologi i den kommunala planeringen.

Då klimatscenarierna indikerar ökade nederbördsmängder de kommande 100 åren, med ökad risk för ras, skred, stranderosion och översvämningar, bör detta tas med i bedömningen av framtida markanvändning. Kommunen bör redovisa vilka områden som ligger i riskzonen för översvämning idag och i framtiden samt värdera föreslagen markanvändning utifrån översvämningsrisker. Kommunen bör särskilt uppmärksamma problematiken kring ökad nederbörd, ökande flöden och högre nivåer i vattendrag och sjöar vid planering av nya områden för bebyggelse. Hänsyn bör även tas till rinnvägar och lågpunktskarteringar utifrån nationella höjddata, vilka kan skapa problem vid större, häftiga regnväder utan koppling till befintligt vattendrag. I Länsstyrelsens webbGIS finns information under ”Hälsa och säkerhet” – ”Skyfallskartering Kronoberg”. På Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps hemsida finns översvämningskarteringar för sjöar och vattendrag. Länsstyrelserna i Mellansverige gav 2006 ut en rapport med rekommendationer om hur man vid fysisk samhällsplanering bör ta hänsyn till översvämningsrisker. I Boverkets PBL Kunskapsbanken finns även en tillsynsvägledning avseende översvämningsrisker som i första hand riktar sig till länsstyrelserna men som även är användbar för kommunerna.

Klimatanpassning

I planläggning utifrån plan- och bygglagen ska hänsyn tas till klimataspekter. Kommunen behöver väga in hur ett förändrat klimat påverkar planerad markanvändning. SMHI har ett ansvar att tillhandahålla kunskap och mycket underlag finns på deras hemsida. De har bland annat tagit fram länsvisa klimatanalyser som underlag för exempelvis den kommunala planeringen.

En länsstyrelsegemensam checklista för klimatanpassning i fysisk planering gavs ut 2016. Checklistan är ett verktyg utvecklat som stöd för länsstyrelsens granskning av klimatanpassning i översiktsplaner och detaljplaner. Verktyget kan även användas av kommuner för att kontrollera om de fått med klimatanpassningsaspekter i sina planer och koppla klimatanpassningsfrågor till relevanta paragrafer i plan- och bygglagen.

En regional handlingsplan för klimatanpassning finns tillgänglig via Länsstyrelsen i Kronobergs hemsida. Handlingsplanen innehåller Länsstyrelsens målsättning för klimatanpassning, förslag på åtgärder för att uppnå målen samt beskrivningar av läget i länet.

För ytterligare underlag hänvisar Länsstyrelsen till en sammanställning av planeringsunderlag avseende klimatfrågor som är tillgänglig via Länsstyrelsen i Kronobergs hemsida.

Radon

Radon är en osynlig och luktfri gas som bildas när det radioaktiva grundämnet radium sönderfaller. Radon utgör en olägenhet för människors hälsa, då inandning av radonhaltig luft kan skada luftvägar och orsaka lungcancer. Marken är den vanligaste radonkällan. Det finns alltid tillräckligt med radon i marken för att gällande gräns- och riktvärden för radon ska kunna överskridas i en byggnad om konstruktionen är otät. Det gäller även i så kallade lågriskområden. Radon förekommer även i luft, vatten och byggnadsmaterial.

En översiktlig redovisning av radonförekomsten bör finnas med i översiktsplanen, samt vilka åtgärder som bör vidtas i olika situationer. Boverkets gällande gränsvärden ska uppfyllas. I Boverkets byggregler kapitel 6 finns gränsvärden för radon i inomhusluften. Det är även rekommenderat att en karta över områden med särskilt hög radonrisk finns med i översiktsplanen. På SGU:s hemsida finns data över flygmätt strålning från uran samt jordartskartor och berggrundskartor, vilka kan användas som en del av underlaget vid översiktlig bedömning av radonrisk.

Magnetfält och kraftledningar

Vid planering av bebyggelse nära kraftledningar och andra elanläggningar kan frågeställningar om elektromagnetiska fält behöva beaktas. Det finns inga nationella riktvärden som preciserar vilka magnetfält som kan anses vara acceptabla i samband med fysisk planering.

Strålsäkerhetsmyndigheten har tillsammans med flera andra myndigheter gett ut rapporten ”Magnetfält och hälsorisker”. I rapporten ger myndigheterna tillsammans övergripande rekommendationer för samhällsplanering och byggande.

Svenska kraftnät är den myndighet som ansvarar för att elöverföringssystemet är säkert, miljöanpassat och kostnadseffektivt och de ansvarar för det svenska stamnätet. Vid all nyprojektering av 220 kV- och 400 kV-växelströmsledningar i det svenska stamnätet tillämpar Svenska kraftnät en magnetfältspolicy som innebär att de utgår från 0,4 mikrotesla som högsta magnetfältsnivå vid bostäder eller där människor vistas varaktigt.

Svenska kraftnät önskar att kommunerna tar motsvarande hänsyn vid planering av ny bebyggelse invid befintliga och planerade stamnätsledningar, vilket innebär att ny bebyggelse där människor vistas varaktigt ska placeras 130 meter från en 400 kV-ledning. Schablonavståndet på 130 meter gäller för de områden där det passerar endast en ledning.

Svenska kraftnät har ett flertal anläggningar i Kronobergs län. Utöver befintliga anläggningar har Svenska kraftnät sökt koncession enligt ellagen för en ny 400 kV-kraftledning som berör Tingsryds kommun. Svenska kraftnät önskar att deras ledningar synliggörs i kommunernas översiktsplaner. Anläggningsobjekten finns att hämta via Geodataportalen som WMS eller shape-fil.

Ytterligare information angående samhällsplanering i närheten av kraftledningar återfinns i skrifterna ”Elnät i fysisk planering” och ”Vägledning för verksamhet vid markförlagd kabel i stamnätet”. För övergripande information rörande Svenska kraftnäts framtida planer för stamnätet för el hänvisas till ”Perspektivplan 2025” och ”Nätutvecklingsplan 2016-2025”. Dessa dokument finns publicerade på Svenska kraftnäts hemsida.

Kommunikationssystem Rakel

Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps (MSB) radiokommunikationssystem Rakel, för skydd och säkerhet, behöver uppmärksammas vid placering av vindkraftverk. Samråd bör ske med MSB i samband med förslag till prioriterade områden eller inför beslut om vindkraftverk.

Djurhållning

I samband med nyetablering av hus på landsbygden eller då tätorter expanderar ut mot landsbygden är det inte ovanligt att intressekonflikter uppkommer mellan djurhållning och boendeintressen. Det kan handla om olägenheter som uppkommer av lukt från djurhållningen men också olägenheter i form av allergener från till exempel hästar. Platsspecifika förutsättningar som topografi, vindriktning och avstånd har betydelse för att bedöma lämplig markanvändning.

Boverket har tagit fram en vägledning för planering för och invid djurhållning. Den är redovisad i Boverkets rapport 2011:6.

Totalförsvarsplanering i samhällsplaneringen

Försvarsmakten önskar upplysa om att riksdagen i den försvarspolitiska inriktningen för perioden 2016–2020 beslutat att en sammanhängande planering för totalförsvaret ska återupptas. Beslutet medför att totalförsvarsplaneringen ska beaktas i all samhällsplanering. Vidare har regeringen i planeringsanvisningar för det civila försvaret specificerat de myndigheter vilka har ett särskilt ansvar inför och vid höjd beredskap, enligt förordning 2015:1052, och att dessa ska återuppta planeringen för sin beredskap inom ramen för det civila försvaret.

ÖVRIGA ALLMÄNNA INTRESSEN

I översiktsplanen ska kommunen redovisa sin bedömning av hur hänsyn till allmänna intressen kommer att tillgodoses vid beslut om användningen av mark- och vattenområden (3 kap 4 § PBL). Allmänna intressen beskrivs i plan- och bygglagens andra kapitel. Det är länsstyrelsens uppgift att tillhandahålla underlag och ge råd om allmänna intressen under samrådet (3 kap 10 § PBL).

SOCIALA ASPEKTER I PLANERINGEN

De sociala frågorna behöver hela tiden lyftas fram, utvecklas och synliggöras i planeringen. I översiktsplanearbetet är det betydelsefullt med en planprocess som medger delaktighet för olika grupper oavsett kön, ålder, etnisk tillhörighet, livssituation, boende i stad eller på landet och så vidare. Den sociala hållbarhetsaspekten bör finnas med som en del av den konsekvensbeskrivning som tas fram i samband med översiktsplanen.

Mänskliga rättigheter

Fysisk planering har stor inverkan på ett flertal av de mänskliga rättigheternas efterlevnad. Bland de rättigheter som aktualiseras finns rätten till en lämplig bostad, rätten till bästa möjliga fysiska och psykiska hälsa och rätten att vara delaktig i frågor och beslut som berör ens liv. Dessa rättigheter ska uppfyllas icke-diskriminerande och med målet att ge jämlika rättigheter och möjligheter mellan personer oavsett kön, etnicitet, ålder, trosuppfattning, funktionsuppsättning, socioekonomisk bakgrund, könsidentitet, sexuell läggning etcetera. I all verksamhet är det viktigt att lägga ett särskilt fokus på att de mest utsatta gruppernas rättigheter garanteras.

Tillgänglighet

Att skapa rörelsefrihet handlar om att bryta både fysiska och mentala barriärer i samhället så att alla kan ta del i gemenskaper och ha tillgänglighet till samhällsfunktioner. Att stimulera till ökad fysisk aktivitet genom att tillrättalägga för fotgängare och cyklister i vardagen har stor betydelse för människors hälsa. Planering av infrastruktur, funktionsblandning och bebyggelsestruktur påverkar i hög grad möjligheten att skapa rörelsefrihet för kvinnor och män samt flickor och pojkar oavsett ålder, funktionsnedsättning eller ekonomisk status.

Delaktighet

Att låta kvinnor och män samt flickor och pojkar vara delaktiga i de förändringsprocesser som sker i samhället är ytterst viktigt för att de ska känna sig inkluderade och känna ägarskap till sin närmiljö. Det ger insyn, förståelse, kunskap och ökad tillit för demokratin. Människor har mycket värdefull kunskap som är viktig att ta vara på i planeringens alla skeden. Samrådet i planprocessen är lagstadgad, men det krävs ofta mer än så för att kunna nå ut till fler människor. Metoderna som används behöver utvecklas och anpassas till olika målgrupper och till graden av involvering och delaktighet som önskas uppnås.

Trygghet och jämställdhet

Plan- och bygglagen säger att kommunal planering ska främja jämlikhet och goda levnadsförhållanden, både för människor i dagens samhälle och för kommande generationer. En förutsättning är att jämställdhet integreras i översiktsplaneringen. Den fysiska planeringen behöver uppmärksamma att kvinnor och män generellt har olika livs- och förflyttningsmönster och att kön har betydelse för hur människor använder sin tid. I den översiktliga planeringen kan jämställdhet kopplas till exempelvis infrastruktur- och trygghetsfrågor i det offentliga rummet.

Planeringen kan skapa rumsliga förutsättningar för att binda samman livet i den privata världen med livet i den offentliga sfären och ge dem samma värde och status i planeringsprocessen.

Länsstyrelsen i Skåne har tagit fram en vägledning för jämställd fysisk planering. Vägledningen stämmer överens med gällande lagstiftning, politiska mål, forskning och statistik och ska fungera som inspiration och stöd för alla som arbetar med fysisk planering. Sedan vägledningen togs fram har ytterligare två jämställdhetspolitiska mål tillkommit, som inte finns med i vägledningen. ”Vägledning för jämställd fysisk planering” från 2017 finns via Länsstyrelsen i Skånes hemsida.

Under 2008–2010 arbetade kommuner tillsammans med länsstyrelser och Boverket i projektet ”Trygghet och jämställhet i stads- och tätortsplanering”, även kallat ”Tryggt och jämnt”. Inom ramen för projektet har rapporter tagits fram som innehåller planeringsmetoder, inspiration och tips på vad man bör tänka på i arbetet med trygghet och jämställdhet. Rapporterna är tillgängliga via Boverkets hemsida.

Barnperspektiv

Fysisk planering påverkar i högsta grad barn och deras liv. Därmed är det viktigt att se och belysa barnperspektivet i den konsekvensbeskrivning som tas fram till översiktsplanen och att barnperspektivet genomsyrar arbetet med översiktsplanen.

När det gäller utemiljöer vid förskolor, fritidshem och skolor och liknande verksamheter har Boverket meddelat allmänna råd, BFS 2015:1, och även tagit fram vägledningen ”Gör plats för barn och unga!”. Dessa dokument finns via Boverkets hemsida.

Integration

Integration kan främjas och segregation kan motverkas med hjälp av den fysiska planeringen. Kommunen kan exempelvis erbjuda bostäder av olika upplåtelseformer (i ett och samma bostadsområde) samt undvika att bygga fysiska barriärer som försvårar rörelse mellan exempelvis bostadsområden. Offentliga mötesplatser, ombonade utemiljöer, trygghet i den offentliga miljön och bra kommunikationer är ytterligare faktorer som kan bidra till ökad integration.

Samspel och möten

För att skapa socialt hållbara samhällen är det viktigt att fysiska strukturer skapar rum som främjar olika typer av samspel och möten, både mellan människor som känner varandra och mellan människor som aldrig träffats förr. Det kan vara offentliga rum vid matbutiken som används av många olika slags människor eller platser i bostadens närmiljö som stärker grannskapet. Genom att erbjuda möjligheter för att träffa och se andra människor skapas förutsättningar för ett mer öppet och tolerant samhällsklimat där känslan av delaktighet stärks och människors utanförskap minskas.

Fysisk aktivitet i vardagen

Boverket gav 2012 ut en rapport om samhällsplanering som stimulerar fysisk aktivitet i vardagen. Rapporten finns via Boverkets hemsida.

BOSTADSFÖRSÖRJNING

Bostadsförsörjningslagen

I lag (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar står det att varje kommun ska planera bostadsförsörjningen i syfte att skapa förutsättningar för att alla i kommunen ska kunna leva i goda bostäder och för att främja att ändamålsenliga åtgärder för bostadsförsörjningen förbereds och genomförs.

Riksdagen beslutade i november 2013 om ändringar i lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar. De nya bestämmelserna gäller från den 1 januari 2014. Ändringarna innebär att innehållet i och processen för att ta fram kommunala riktlinjer för bostadsförsörjningen har preciserats.

I samband med ändringen av bostadsförsörjningslagen har frågan också stärkts i plan- och bygglagen. Sedan årsskiftet 2013/2014 är bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet ett allmänt intresse enligt 2 kap PBL. Riktlinjer för bostadsförsörjningen ska antas av kommunfullmäktige under varje mandatperiod. Riktlinjerna ska utgöra underlag för den översiktliga planeringen.

Bostadsmarknadsanalys

Boverket gör varje år en uppföljning av läget på bostadsmarknaden genom en enkät till kommunerna. I 2018 års bostadsmarknadsenkät framkommer att sju av länets åtta kommuner har ett underskott av bostäder i nuläget. Markaryds kommun anger att man har balans i utbudet. Länsstyrelsen ansvarar för att sammanställa kommunernas svar och gör även en analys av det aktuella läget. Länsstyrelsens bostadsmarknadsanalys syftar till att spegla utvecklingen ur ett regionalt perspektiv. De årliga rapporterna finns tillgängliga via Länsstyrelsens hemsida (under publikationer) och utgör ett underlag för kommunernas planering. Den regionala bostadsmarknadsanalysen utgår ifrån kommunernas svar på bostadsmarknadsenkäten samt statistik från bland annat Statistiska centralbyrån.

Bostad åt alla

Länsstyrelserna har sedan 2012 haft flera uppdrag från regeringen att verka för att underlätta resurssvaga gruppers inträde på bostadsmarknaden och att förebygga hemlöshet och vräkningar.

Kommunerna behöver arbeta för en variation av bostäder, exempelvis olika upplåtelseformer, och de behöver särskilt uppmärksamma resurssvaga gruppers behov. Flera rapporter har tagits fram inom ramen för uppdraget och finns tillgängliga på länsstyrelsernas hemsida.

NATURMILJÖ

Naturen hyser komplexa ekosystem som måste fungera för att den biologiska mångfalden ska bevaras och för att samhällsviktiga tjänster ska kunna fortsätta levereras. Genom att i översiktsplanen noggrant redovisa naturmiljöer och naturvärden blir det lättare att beakta naturområdena och göra avvägningar av lämplighet och genomförbarhet vid planering av olika typer av markförändringar. Naturmiljöer och naturvärden kan gärna redovisas i kombination med en redogörelse för vilken typ av påverkan som de är känsliga för. Genom strategiskt och långsiktigt arbete kan samhällsplanering kombineras med och dra nytta av fungerande ekosystem, något som både bidrar till att uppfylla de regionala miljökvalitetsmålen och skapar mervärde. Friluftsliv, luftkvalitet och vattenrening är bara några exempel på samhällsviktiga funktioner som naturen kan bidra till. Skyddet av natur är en viktig pusselbit i detta, men vad som händer i det övriga landskapet är kanske lika viktigt.

Värdefulla naturområden

Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen har reviderat den nationella strategin för formellt skydd av värdefulla skogar. Den reviderade strategin anger att 2455 ha värdefull natur ska skyddas i Kronobergs län mellan 2016 och 2020. Detta gäller olika skyddsformer såsom naturreservat, naturvårdsavtal och biotopskydd. I strategin betonas att tätortsnära områden ska prioriteras högre än tidigare.

Länsstyrelsen kommer under 2018 att ta fram en ny länsplan för skydd av värdefull natur. Denna plan beskriver vilka områden som ska prioriteras i områdesskyddsarbetet i länet.

Utifrån kunskapen om var värdefulla naturområden finns kan en långsiktig och övergripande struktur skapas som uppfyller miljöbalkens grundläggande intentioner och säkerställer samhällets behov av ekosystemtjänster. På så sätt kan planprocessen bli mer konstruktiv och friktionsfri.

Naturreservat

Naturreservat är ett av de vanligaste sätten att långsiktigt skydda värdefull natur och kan antingen bildas av Länsstyrelsen eller av kommunen. Alla reservat ska ha en skötselplan som beskriver hur området ska förvaltas för att naturvärdet ska bestå. Naturreservat kan bildas av olika skäl som anges i miljöbalken. Det kan vara att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer, tillgodose behov av områden för friluftslivet, skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer samt skydda, återställa eller nyskapa livsmiljöer för skyddsvärda arter.

Biotopskydd

Länsstyrelsen, Skogsstyrelsen och kommunen får enligt 7 kap 11 § miljöbalken besluta att mindre mark- eller vattenområden som utgör värdefulla livsmiljöer för hotade växt- eller djurarter eller som annars är särskilt skyddsvärda ska förklaras som biotopskyddsområden.

Nyckelbiotoper

En nyckelbiotop är ett område som har stor betydelse för skogens flora och fauna med förutsättningar för att hysa hotade och rödlistade arter. Nyckelbiotoper har inget formellt skydd men är en förutsättning för att kunna bevara skogens hotade växter och djur. Miljöcertifierade skogsägare har förbundit sig att inte avverka nyckelbiotoper.

Stora opåverkade områden

Enligt 3 kap 2 § MB ska stora mark- och vattenområden som är obetydligt påverkade av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan påverka områdenas karaktär. Kommunerna kan själva peka ut stora orörda områden i översiktsplanen.

Våtmarker

Våtmarker är artrika miljöer som bidrar med en rad ekosystemtjänster. Till exempel kan en våtmark jämna ut vattenflöden, rena vatten och binda in koldioxid. Våtmarkerna har i sig inget formellt skydd men Sverige har genom Ramsarkonventionen åtagit sig att bevara våtmarker och vattenmiljöer och nyttja dem på ett hållbart sätt. I Myrskyddsplan för Sverige har Naturvårdsverket tillsammans med länsstyrelserna gjort ett urval av de områden som bör prioriteras för skyddsåtgärder.

Skyddsvärda träd

Länsstyrelsen har i flera omgångar genomfört inventeringar av äldre, ofta grova, träd – framförallt ekar och andra lövträd. Dessa träd är mycket viktiga för den biologiska mångfalden i landskapet och bör i största möjliga mån bevaras. Resultaten av inventeringarna finns inlagda på kartor som går att hitta i Länsstyrelsens webbGIS. Hela länet har inte inventerats vilket innebär att det kan finnas skyddsvärda träd i ett område även om de inte finns med på kartan. Nedtagning av gamla grova träd kan anses som väsentlig påverkan på naturmiljön vilket kräver samråd med Länsstyrelsen enligt 12 kap 6 § miljöbalken.

Ängs- och betesmarksinventeringen

Mellan 2002 och 2004 inventerades 300 000 ha ängs- och betesmarker i Sverige. Inventeringen fortsatte i mindre omfattning mellan 2007 och 2013 och har sedan 2016 startats upp igen. Resultaten från inventeringen registreras i databasen TUVA som administreras av Jordbruksverket. De inventerade ytorna finns också som ett GIS-skikt.

Skydd av och hänsyn till arter

Arter kan dels fungera som indikator för värdefulla naturområden, dels vara skyddade mot negativ påverkan enligt lag. På Artportalen registreras ofta fynd av arter och detta verktyg kan därmed vara ett viktigt stöd i planeringen.

Rödlistade arter

Artdatabanken ansvarar för att ta fram en förteckning över alla de arter vars framtida överlevnad inte är säkrad inom en viss region, den så kallade rödlistan. Rödlistan uppdateras vart femte år och presenterades senast i april 2015. Rödlistade arter har inget formellt skydd men deras förekomst kan indikera värdefulla livsmiljöer vilket innebär att uppmärksamhet behöver iakttas vid en förändring eller påverkan på markanvändningen. Rödlistan ska vara ett hjälpmedel i arbetet med att bevara och skydda den biologiska mångfalden.

I Kronobergs län har inventeringar av två rödlistade arter nyligen genomförts som kan vara av särskilt intresse för översiktsplanering och därtill hörande fördjupningar. Dels skaftslamkrypan (starkt hotad) som återfinns vid sjöarna Bolmens och Femlingens stränder och som påverkas negativt av försurning och eutrofiering, dels klockgentianan (sårbar) som lever på fuktiga gräsmarker i västra delen av länet och hotas av bland annat torrläggning och upphörd beteshävd.

Under ett flertal år har Länsstyrelsen också inventerat stormusslor i länets vattendrag. Däribland den akut hotade tjockskaliga målarmusslan. Möckeln, Helge å nedströms Möckeln samt Mörrumsåns övre delar är viktiga områden för den tjockskaliga målarmusslan.

Enligt lag är Länsstyrelsen skyldig att varje år inventera föryngringar av lodjur och kungsörn. Kungsörnens geografiska förekomst är till stor del sekretesskyddad men områden där särskild uppmärksamhet måste iakttas finns i Länsstyrelsens webbGIS.

Artskydd

Genom artskyddsförordningen (2007:845) skyddas arter i olika hög utsträckning genom fridlysning. Arterna som omfattas av förordningen kommer bland annat från EU:s art- och habitatdirektiv (92/43/EEG) respektive fågeldirektiv (2009/147/EG). För att underlätta planprocessen kan det vara bra att redan i översiktsplaneskedet skaffa sig kännedom om vilka arter som förekommer i området och på vilket sätt de (eller deras livsmiljöer) är skyddade. Länsstyrelsen rekommenderar att en miljökonsekvensbeskrivning upprättas i de fall där detaljplaner berör arter som skyddas enligt artskyddsförordningen.

Grön infrastruktur

Länsstyrelsen ska till den 1 oktober 2018 ta fram en regional handlingsplan för grön infrastruktur som ska stötta kommunerna i deras planering. Handlingsplanen kommer bland annat att peka ut zoner som ur ett regionalt perspektiv lämpar sig särskilt väl för att genom samordning av åtgärder och hänsyn från olika aktörer säkerställa och utveckla den biologiska mångfalden. Den kommer även att peka ut områden och naturtyper som är sårbara och där särskild hänsyn måste tas. Underlaget till handlingsplanen är tänkt att kunna användas i flera skilda sammanhang, från översiktlig planering till skötsel av offentliga platser.

Materialförsörjning

Av översiktsplanen bör det framgå hur kommunen ställer sig till brytning av berg, grus, morän och torv i förhållande till exempelvis miljömålen och miljökvalitetsnormerna för vatten. Kommunen bör redovisa generella ställningstaganden kring täkt av torv. I 9 kap miljöbalken finns generella bestämmelser om när tillstånd till täkt av torv och naturgrus inte får lämnas. Den så kallade torvlagen har upphävts och torvtäkter med brytning för energiändamål regleras numera i miljöbalken (precis som torvtäkter för växttorv).

SKOG

Arealen skog i Kronobergs län utgör 75 procent av länets yta. Skogsmarken i länet är bördig och skogen har en hög tillväxt. Skogsstyrelsen vill framföra att skogen är viktig som resurs för turism, natur och rekreation och att den även är en viktig del av länets näringsliv och landsbygdsutveckling. Den ekonomiska betydelsen av en hög och värdefull skogsproduktion är omfattande. Det samlade samhällsvärdet av avkastningen från Kronobergs skogar kan mycket grovt uppskattas till mer än 10 miljarder kronor per år. I länet ägs skogen i huvudsak av privatpersoner och ägarna är oftast bosatta inom samma kommun som skogsfastigheten. Få skogsägare är självverksamma, vilket betyder att det finns många entreprenörer som har inkomst från skogen. Skogen som grön näring har stor betydelse för länets kommuner. Skogen som resurs är ytterst lokal och de intäkter som tas ut ur skogen återinvesteras oftast lokalt. Inkomsterna kommer därmed till god nytta för kommunerna i form av lokala arbetstillfällen. Ett exempel är skogsbilvägar som nyttjas av allmänheten och som underhålls med inkomster från skogen. I länet finns en omfattande sågverksindustri samt pappersbruk. Flera av länets kommuner arbetar med bioenergi och levererar fjärrvärme med flis från skogen.

Det finns ett växande intresse för skogen som resurs, för ökad träbyggnation, biobränslen och nya produkter. Skogen som utvecklingsresurs fortsätter att skapa arbetstillfällen i regionen genom till exempel ökad trähusindustri.

De tre länen i Småland har arbetat fram en samlad skogsstrategi för Småland. Skogsstyrelsen ser gärna att kommunerna tar del av skogsstrategin. Skogsstyrelsen brukar dessutom bistå kommunerna i planarbetet med aktuella siffror om till exempel medelstorlek på skogsfastigheter, medelålder på skogsägare, antal bosatta skogsägare i kommunen, andelen avverkad skog årligen i form av total areal i avverkningsanmälningar med mera.

JORDBRUK

Jordbruk är av nationell betydelse enligt 3 kap 4 § miljöbalken. Brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta inte kan ske genom att annan mark tas i anspråk. I planärenden där jordbruksmark föreslås bebyggas behöver därför kommunen föra ett resonemang kring den brukningsvärda markens kvalitet, om exploateringen är ett väsentligt samhällsintresse, samt redogöra för varför inte annan mark kan tas i anspråk.

Åkermark är en viktig resurs och frågan om exploatering av åkermark har uppmärksammats allt mer de senaste åren. I såväl Sveriges nationella livsmedelsstrategi som i länets livsmedelsstrategi slås fast att primärproduktionen ska öka. Sveriges självförsörjningsgrad av livsmedel har under lång tid sjunkit, samtidigt som efterfrågan på närproducerad och/eller ekologisk mat ökar. Ekologisk produktion tar större arealer i anspråk eftersom det krävs mer egenproducerat foder och eftersom man inte kan använda handelsgödsel och växtskyddsmedel för att höja skördenivåerna.

I Kronobergs län har åkermark och betesmark även andra värden än matproduktion. Åkermark och betesmark ger landskapet en mosaikartad karaktär. Detta landskap är viktigt för boendemiljön på landsbygden, för trivsel samt för turism och annan sysselsättning. Nära tätorter har ett landskap med åker och betesmarker betydelse för rekreation. Betesmarker hyser ofta en rik biologisk mångfald och i anslutning till åkermark och betesmarker finns stora kulturmiljövärden. Markerna levererar ekosystemtjänster av stort värde.

Åkermarken i Kronoberg utgör cirka 10 procent av länets yta. Åkermarken i länet består främst av moränjordar men i vissa områden också mulljordar med god produktionspotential främst för vallodling. Jordbruket i Kronobergs län består främst av animalieproduktion med mjölk och köttproduktion. Foderproduktion är viktig på åkermark och vall dominerar stort som gröda i skogsbygd. I mellanbygd finns utöver vall också lite mer odling av foderspannmål.

Det genomsnittliga jordbruksblocket i Kronobergs län är knappt 1,3 ha stort. Det är det minsta genomsnittliga jordbruksblocket i landet. Ett jordbruksblock är en naturligt avgränsad yta av åker eller betesmark som det går att söka EU:s jordbrukarstöd på, exempelvis gårdsstöd och miljöersättningar. I länet fanns under år 2016 stödsökt areal motsvarande 46 400 ha åker och 21 200 ha betesmark. Det är viktigt att underlätta för lantbrukarna att få rationella skiften och brukningsenheter i detta mosaikartade landskap med omväxlande skog, sjöar och inägomark.

Det är viktigt att se på åkermarken ur ett långsiktigt perspektiv och att mark som fortfarande brukas, så långt det är möjligt, skyddas från exploatering. Jordmånsbildning är en långsam process och när åkermark bebyggts är den i praktiken omöjlig att återskapa. Om man måste ta jordbruksmark i anspråk är det också viktigt att försöka undvika att kvarvarande mark splittras till allt för små fält eller inte går att nå därför att vägar och annan infrastruktur delar landskapet. Brytning av ny åkermark eller uppodling av nedlagd åkermark kan vara viktigt att ha en positiv inställning till, särskilt om det ligger nära gårdens brukningscentrum eller ger väsentligt rationellare åkerskiften.

Jordbruk som grön näring har stor betydelse för länets kommuner. Jordbruket som resurs är lokal och de intäkter som tas ut återinvesteras oftast lokalt. Inkomsterna kommer därmed till god nytta för kommunerna i form av lokala arbetstillfällen.

KULTURMILJÖ

Kulturmiljö i Kronobergs län

Från kulturhistorisk synpunkt är det i Kronobergs län viktigt att beakta de ”sega strukturer” som kommit att forma länet in i vår tid. Växjö har länge, i över 600 år, utgjort länets enda stad. Kronobergs läns geografiska och topografiska förutsättningar med sjöar och vattendrag har styrt och format exempelvis vägnätets utveckling under århundraden. Länets främsta kommunikationsstråk, E4:an längs Lagan och vägnäten kring Växjö, sammanfaller med de stråk som människor använt under tusentals år. Det är därför av kulturhistoriskt intresse att bevara och underhålla de befintliga stråken i den utsträckning som är möjlig. Även det mindre vägnätet på landsbygden är viktigt att underhålla för att upprätthålla en levande landsbygd och förvaltning av kulturmiljöer. Länets kulturmiljöprofil och kulturmiljöstrategi finns att tillgå via Länsstyrelsens hemsida.

Fornlämningar

Inför varje exploatering krävs god kunskap om fornlämningar. Samråd krävs enligt kulturmiljölagen (KML) och handläggningen av fornlämningar styrs av KML och kan ofta medföra en omfattande arkeologisk process, med undersökningar i flera steg och över lång tid. De arkeologiska insatserna kan därför bli en betydande del av exploateringen. Denna process bör sättas igång tidigt och kan till viss del löpa vid sidan av tillstånd och prövning enligt miljöbalken och plan- och bygglagen.

Skyddade fornlämningar enligt kulturmiljölagens andra kapitel innebär att den ska vara en lämning efter människors verksamhet under forna tider, som har tillkommit genom äldre tiders bruk och är varaktigt övergiven. Lämningen behöver dessutom, sedan kulturmiljölagen ändrades 1 januari 2014, vara tillkommen före år 1850, eller i fråga om fartygslämning, förlist före 1850. Länsstyrelsen kan dock i det enskilda fallet besluta om att fornlämningsförklara en yngre lämning om det finns särskilda skäl med hänsyn till dess kulturhistoriska värde.

Vid framtida tillståndsansökningar om ingrepp i fornlämning har Länsstyrelsen att ta ställning till berörda fornlämningars bevarandevärde. Tillstånd till ingrepp ges i de flesta fall, men villkoras med krav på arkeologiska undersökningar. Länsstyrelsen kan också neka tillstånd till ingrepp, om bedömningen är att lämningen är av sådan art och betydelse att den bör bevaras.

Mot bakgrund av ovanstående är det väsentligt att landskapsanalyser och miljökonsekvensbeskrivningar inom utbyggnadsområden och inför exploateringar även omfattar kulturmiljöer och fornlämningar och att hanteringen av fornlämningar är känd.

Uppgifter om kända forn- och kulturlämningar i fornminnesregistret finns att tillgå via Riksantikvarieämbetets hemsida Fornsök. Uppgifterna uppdateras fortlöpande varför uppdatering av GIS-skikt bör ske kontinuerligt. Fornminnesregistret innehåller inte en fullständig bild av fornlämningssituationen utan ska ses som ett planeringsunderlag inför exploateringar.

Kulturmiljöunderlag kring vattenanknutna kulturmiljöer

Projektet Kulturmiljö och Vattenförvaltning är ett paraplyprojekt som har bedrivits sedan 2010 i ett länsstyrelsegemensamt samarbete i Kronobergs, Blekinge och Skåne län. Projektets syfte är att hitta lösningar där vandringshinder åtgärdas och biotopvård kan utföras, men där hänsyn tas till viktiga kulturmiljöer så att dessa fortsatt kan bevaras. Inom projektet har en mängd kunskapsunderlag tagits fram. Dessa publiceras löpande på Länsstyrelsens hemsida.

Projektet har också tagit fram flera översikter över natur- och kulturmiljövärden i de olika vattendragen. Dessa återfinns på Vattenmyndigheternas hemsida.

VATTEN

Vattenförsörjning och dagvatten

Det är av stor betydelse att vattenskyddsområden och även andra viktiga vattenresurser redovisas i översiktsplanen, oavsett om de har status som vattenskyddsområde eller inte. Detta för att hänsyn ska kunna tas vid planering av bebyggelse, verksamheter, infrastruktur och tekniska system för vatten och avlopp etcetera. Markanvändning och verksamheter som kan vara riskfyllda från vattenskyddssynpunkt kan genom fysisk planering styras undan så att viktiga dricksvattentillgångar kan värnas. Översiktsplanen bör även redovisa hur förslag på exploatering och byggande förhåller sig till dricksvattenresurser och eventuella konsekvenser på dessa resurser.

En vattenförsörjningsplan för Kronobergs län togs fram av Länsstyrelsen i samverkan med länets kommuner 2012. Den syftar till att belysa vattentillgångar av nuvarande och framtida intresse för den allmänna dricksvattenförsörjningen i kommunerna och länet och rapporten är ett viktigt underlag till översiktsplaneringen. Rapporten är tillgänglig via Länsstyrelsens hemsida.

År 2007 trädde lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster (LAV) i kraft. Syftet är att säkerställa att vatten- och avloppsförsörjning ordnas i ett större sammanhang med hänsyn till människors hälsa och miljön. Inom ramen för LAV kan även dagvattenfrågor hanteras. I översiktsplanen kan det innebära att sätta övergripande mål, att ange generella principer för dagvattenhanteringen, att göra avvägningar gentemot bebyggelseintressen och att definiera eventuellt behov av mer detaljerade underlag för olika delområden. Dagvattenfrågan bör hanteras genom hela planeringsprocessen. Den översiktliga och strategiska planeringsnivån är avgörande för kvaliteten på den efterkommande detaljplaneringen. På Boverkets PBL Kunskapsbanken finns vägledning om hantering av dagvatten i den fysiska planeringen.

Värdefulla vatten

Inom arbetet med miljökvalitetsmålet Levande sjöar och vattendrag har Naturvårdsverket, Fiskeriverket och Riksantikvarieämbetet tillsammans med länsstyrelserna sammanställt områden med Sveriges mest värdefulla sötvattensmiljöer. Dessa sötvattensmiljöer är uppdelade i nationellt särskilt värdefulla vatten och nationellt värdefulla vatten.

Områden som är utpekade som *nationellt särskilt värdefulla vatten* av Naturvårdsverket:

- Möckelnområdet
- Lilla Helgeå – Tjurkövike
- Helge å uppströms Bökönasjön
- Helige å Helgasjön till Salen
- Vedåsa
- Åsnen
- Fiolenområdet.

Områden som är utpekade som *nationellt värdefulla vatten* av Naturvårdsverket:

- Hackekvarn
- Norrhultsbäcken
- Bolmen
- Mörhultssjön
- Horssjön
- Alsteråns dalgång

- Forsaåns nedre delar
- Bräkneån nedströms Tiken till länsgräns
- Rammsjön
- Mien-Mieån med tillflöden
- Innaren
- Allgunnen.

Områdena har pekats ut av olika anledningar som till exempel relativt opåverkade artrika sjöar, områden som inte är försurningspåverkade, områden med hotade och rödlistade arter som till exempel mal och tjockskalig målarmussla.

Områden som är utpekade som *nationellt särskilt värdefulla vatten* av Fiskeriverket:

- Mien med tillflöden + Arasjön
- Bolmen
- Vidöstern
- Södra Unnenområdet
- Möckelnområdet
- Helgasjöområdet
- Örkenområdet.

Områden som är utpekade som *nationellt värdefulla vatten* av Fiskeriverket:

- Norra Grytsjön
- Lyen-Rymmen-Lången
- Övden
- Vinen
- Källshultasjön
- Tuvesjön-Enasjön-Käskhultasjön
- Vissjön-Lillsjön
- Skärsjön
- Krusasjön
- Husjön-Lillasjön
- Alstern med Hökabäcken + Hjärtsjön
- Åsnenområdet
- Frösjön – Yasjön – Djupasjön
- Östersjön
- Hökasjön
- Örken.

Områdena har pekats ut där det finns omfattande fritidsfiske och/eller områden med hotade och rödlistade arter som till exempel ål och flodkräfta.

Fiske

Länsstyrelsen tog 2008 fram ”Strategi för utveckling av turismfiske och sportfiske i Kronobergs län”.

INFRASTRUKTUR OCH KOMMUNIKATIONER

Trafikverket har tillsammans med andra aktörer en viktig roll i planeringen och utvecklingen av samhället. Samspelet mellan planering av transportsystemet och bebyggelseplanering är en förutsättning för hållbara städer och regioner. Det är i översiktsplaneringen som kommunen har möjlighet att lägga grunden för en planering som bidrar till en hållbar utveckling och även till de transportpolitiska målen. Hur kommunen väljer att styra lokaliseringen av bostäder och verksamheter får stora konsekvenser på det framtida trafikarbetet, på såväl det kommunala som det statliga vägnätet.

De transportpolitiska målen är ett tillgängligt och säkert transportsystem som tar hänsyn till miljö och hälsa.

Åtgärdsvalsstudier och fyrstegsprincipen

Trafikverket anser att alla behov av investeringar i infrastrukturen ska planeras utifrån fyrstegsprincipen, som är en planeringsmetodik för att hushålla med resurser och minska transportsystemets negativa påverkan. Enligt fyrstegsprincipen analyseras problemet/behovet i fyra steg, där det första steget handlar om hur behovet av transporter kan påverkas. Steg två handlar om att optimera och finna åtgärder som effektiviserar nyttjandet av befintlig infrastruktur och fordon. Det tredje steget handlar om begränsade ombyggnadsåtgärder och det fjärde och sista steget innebär investering i form av ny infrastruktur.

Fyrstegsprincipen hanteras framförallt inom ramen för en tidig studie/åtgärdsvalsstudie som krävs för åtgärder som berör statlig infrastruktur och som ligger till grund för väg- eller järnvägsplan. I åtgärdsvalsstudien medverkar samtliga berörda aktörer i analys av nuläget, brister och behov samt tänkbara lösningar utifrån fyrstegsprincipen. Inom ramen för åtgärdsvalsstudien beslutas om rekommenderade åtgärder för fortsatt planering. Även principer för finansiering utifrån ett nyttoperspektiv och fördelning av ansvar behandlas. Mer om fyrstegsprincipen finns på Trafikverkets hemsida.

Inför åtgärdsplaneringen för ny nationell plan för transportinfrastrukturen 2018–2029 har flera åtgärdsvalsstudier gjorts för aktuella brister i infrastrukturen i Kronobergs län.

Kollektivtrafik och cykel

Förutsättningar att försörja både befintliga och nya bebyggelseområden med kollektivtrafik bör utgöra en viktig utgångspunkt för planeringen. Även möjligheterna för att kunna cykla till och från viktiga målpunkter bör utredas i planeringens tidiga skede där kommunen i kommande exploateringar bör ta höjd för de eventuella åtgärder som behövs för att skapa sammanhängande, gena stråk.

Bärighet och 74 ton

Riksdagen beslutade våren 2017 att införa en ny bärighetsklass och från våren 2018 tillåts fordon upp till 74 ton att trafikera det svenska vägnätet. Möjligheterna för dessa fordon att angöra större terminaler och produktionsanläggningar med stort behov av tunga transporter bör beaktas i den kommunala planeringen.

Generella säkerhetsavstånd

För allmänna vägar råder generellt ett byggnadsfritt avstånd om 12 meter från vägområdesgräns. Länsstyrelsen har för Kronobergs län beslutat om ett utökat avstånd för vissa större vägstråk. För information om vilka vägar och vilket avstånd se 07FS 2014:15.

Även för järnvägarna råder ett säkerhetsavstånd till bebyggelse där en bedömning om lämplig lokalisering görs inom ramen för detaljplaneprocessen eller bygglovsprövning. Bebyggelse tillåts normalt inte inom 30 meter från järnvägen. Med hänsyn till risker för olycka med farligt gods kan ytterligare säkerhetsavstånd krävas.

Funktionellt prioriterat vägnät

Trafikverket har tillsammans med länsplaneupprättarna tagit fram ett underlag och pekat ut ett funktionellt prioriterat vägnät som bedöms vara av särskild vikt för nationell och regional tillgänglighet. Det funktionellt prioriterade vägnätet utgör ett samlat planeringsunderlag bland annat för prioriteringar av åtgärder och hur vägarna ska hanteras i samhällsplaneringens olika skeden och i avvägningar mellan olika intressen. I det utpekade vägnätet är Trafikverket restriktiv till åtgärder som påverkar framkomligheten, tillgängligheten eller säkerheten negativt, exempelvis nya anslutningar.

De utpekade vägarna redovisas utifrån funktionerna godstransporter, långväga personresor med bil, dagliga personresor med bil samt kollektivtrafik med buss. Hur de olika funktionerna ska prioriteras och vägas mot varandra ska avgöras i varje enskild planeringssituation, med utgångspunkt i att tillgängligheten och framkomlighet längs med utpekade vägar inte ska försämras.

För Kronobergs län ingår E4 och riksväg 25 som nationellt och internationellt viktiga vägar. Som regionalt viktiga vägar anges riksväg 15, 23, 27, 28, 29, 31, 31.01, 37 och väg 117. Ytterligare ett antal vägar ingår i det funktionellt prioriterade vägnätet med klassningen kompletterande regionalt viktiga vägar. Mer information och kartor finns på Trafikverkets hemsida.

Transportsystemet i samhällsplaneringen

Trafikverkets handledning ”Transportsystemet i samhällsplaneringen - Trafikverkets underlag för tillämpning av 3–5 kap. miljöbalken och av plan- och bygglagen” utgör ett bra underlagsmaterial som beskriver de aspekter som Trafikverket anser är viktiga att beakta i samhällsplaneringen på olika nivåer. Den tillhandahåller även Trafikverkets ställningstaganden gällande hur den fysiska planeringen bör interagera med transportsystemet för att långsiktigt säkerställa en utveckling i enlighet med de transportpolitiska målen samt övriga nationella mål med bäring på transportsystemet. Rapporten finns i ny uppdaterad version från april 2017 med publikationsnummer 2016:148. Den är tillgänglig via Trafikverkets hemsida.

Flygtrafik

LFV rekommenderar att kommunerna avstår från att skriva om de regelverk som omger luftfarten. Det sker ofta förändringar i regelverken vilket gör att informationen blir inaktuell. I stället kan kommunerna hänvisa till respektive myndighet (LFV eller Transportstyrelsen).

LFV vill också påminna om att alla objekt högre än 20 meter över mark eller medelvattennivå till havs och i insjöar ska remitteras till LFV för CNS-analys. Med CNS-utrustning menas utrustning för kommunikation, navigation och radar (Communication, Navigation, Surveillance). LFV har CNS-utrustning i Kronobergs län som kan komma att påverkas av höga objekt. Utrustningarna utgör skyddsobjekt och deras position får inte röjas. Eventuell påverkan utreds i CNS-analysen. LFV önskar att kommunerna använder deras blankett för CNS-analys när ärenden remitteras till dem. Blanketten finns via www.lfv.se.

Även vindkraftverk över 20 meter i höjd, oavsett placering, ska remitteras till LFV. Detta gäller även för vindkraftverk i utpekade områden för vindkraft.

Berörda flygplatser ska alltid tillfrågas som sakägare om byggnadsverk över 20 meter ingår i planer, eller om flygplatserna av annan anledning misstänks kunna bli påverkade av en etablering. Med berörd flygplats avses att etableringen hamnar inom flygplatsens MSA-yta. MSA (Minimum Sector Altitude) är den höjd på vilken flygplanen påbörjar sista delen av inflygningen. Den MSA-påverkande ytan, består av en cirkel på cirka 60 km från flygplatsen. MSA-ytorna för ett flertal flygplatser berör områden inom Kronobergs län. Det gäller flygplatserna i Växjö, Ronneby, Ängelholm, Ljungbyhed, Halmstad, Oskarshamn och Kalmar.

Förutom berörda flygplatser och LFV ska även Försvarsmakten höras särskilt vid planering av områden med höga byggnader eller andra höga föremål.

Elektronisk kommunikation

IT är en central infrastruktur som ligger till grund för många andra områden. En väl fungerande och utbyggd IT-infrastruktur ger goda förutsättningar för bland annat näringslivsutveckling, sysselsättning, forskning och innovationer, vård och omsorg, miljö och klimat, utbildning och kompetensförsörjning samt social delaktighet. IT-infrastrukturen måste behandlas i samhällsplaneringen på regional och kommunal nivå för att de tjänster som är beroende av infrastrukturen ska nå ut till användarna. Elektronisk kommunikation är ett allmänt intresse enligt plan- och bygglagen och därför ska det tas hänsyn till detta intresse i planläggning.

Boverket har på regeringens uppdrag tagit fram en vägledning för hur infrastruktur för elektronisk kommunikation kan tillgodoses vid planering och prövning av bygglov enligt plan- och bygglagstiftningen. Vägledningen vänder sig i första hand till kommuner och länsstyrelser samt operatörer, nätägare och företrädare för branschen. Boverket skriver här att tillgång till och planering för IT är en så viktig fråga att den självklart bör hanteras av kommunerna på liknande sätt som vägar, el och vatten i översikts- och detaljplanering.

Sedan december 2010 finns ett system för begäran om ledningsanvisning. För att identifiera vilka som är berörda ledningsägare kan en förfrågan skickas via ledningskollen.se.

Om planen innebär uppförande av vindkraftverk kan dessa i vissa fall påverka mottagningen av radiosignaler på ett negativt sätt, speciellt gäller detta för radiolänkförbindelser. Post- och telestyrelsen (PTS) rekommenderar därför att ett samrådsförfarande genomförs mellan vindkraftsbolag och de radiolänkoperatörer som blir berörda av vindkraftsetableringen för respektive område för att minimera störningsriskerna. Inför ett sådant samråd kan PTS bidra med information om vilka som är de berörda radiolänkoperatörerna.

NATIONELLA OCH REGIONALA MÅL, PLANER OCH PROGRAM

Av översiktsplanen ska det framgå hur kommunen i den fysiska planeringen avser att ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling inom kommunen (3 kap 5 § PBL). Nedan redovisas och exemplifieras viktiga mål och strategier att ta hänsyn till i detta arbete. Tillsammans visar de på de sociala, ekonomiska, kulturella och miljömässiga hållbarhetsaspekternas stora bredd. Beroende på översiktsplanens inriktning och målsättning är det upp till kommunen att välja ut vilka mål som behöver tas upp mer ingående.

Agenda 2030

Agenda 2030 består av 17 globala mål för hållbar utveckling som tagits fram av FN. Av dessa 17 mål är det flera som direkt kan kopplas till översiktsplanen och kommunernas långsiktiga arbete med hållbar utveckling. Här kan särskilt nämnas målen för hälsa, jämställdhet, vatten, klimat, energi och infrastruktur. Mål 11 om hållbara städer kan ses som ett övergripande mål för bebyggelse och fysisk planering.

Vision för Sverige och Boverkets sammanställning av mål

Lagändringen i PBL avseende relevanta nationella och regionala mål, planer och program började gälla 2011. Boverket har sedan dess kontinuerligt arbetat med att förtydliga och sammanställa målen och dess betydelse för fysisk samhällsplanering. Av sammanställningen framgår den bredd av planeringsunderlag som ligger till grund för en hållbar planering.

Målsammanställningen har arbetats in i rapporten ”Vision för Sverige 2025” som Boverket redovisade till Regeringen i november 2012. Visionen innehåller information om de fyra globala megatrenderna: Ett ändrat klimat, En globaliserad värld, En urbaniserad värld och En digitaliserad värld. Trenderna ligger som ett paraply över de tolv så kallade Sverigebilderna som visar olika sakområden inom samhällsplaneringen. Under varje bild finns viktiga nationella och regionala mål m.m. listade, där samtliga hållbarhetsfaktorer ingår. Vision för Sverige 2025 kan användas som ett stöd för att formulera lokala mål och bedöma vilka nationella mål som är relevanta. Visionen kan även ge inspiration när kommunen ska ta fram sin egen vision inför ÖP-arbetet.

De 16 miljökvalitetsmålen

Sveriges miljömålssystem innehåller ett generationsmål, sexton miljökvalitetsmål (med sina respektive preciseringar) samt ett tjugotal aktuella etappmål. *Generationsmålet* anger inriktning och är vägledande för miljöarbetet på alla nivåer i samhället. *Miljökvalitetsmålen* beskriver den kvalitet och det tillstånd för Sveriges miljö-, vatten, natur- och kulturresurser som är ekologiskt hållbart på lång sikt. Målen är satta att nås inom en generation, det vill säga till 2020 (Begränsad klimatpåverkan till 2050). Av de 16 målen är det två som inte berör Kronobergs län (Hav i balans samt levande kust och skärgård och Storslagen fjällmiljö). Övriga mål har alla stor betydelse för kommunens långsiktiga planering av mark och vatten. I översiktsplanen är det angeläget att det framgår hur hänsyn har tagits till de berörda målen.

Miljökvalitetsmålet *God bebyggd miljö* är särskilt viktigt att uppmärksamma i planeringen. Detta mål skiljer sig från de övriga, då det är ett brett och omfattande mål som i större utsträckning utgår från social hållbarhet och människors boende- och livsmiljö. För God bebyggd miljö finns 10 preciseringar redovisade. Preciseringarna förtydligar målet och används i det löpande uppföljningsarbetet av målet. Det handlar om bebyggelsestruktur, infrastruktur, kollektivtrafik, natur- och grönområden, kulturvärden, hälsa och säkerhet, avfallshantering med mera. Boverket är ansvarig myndighet för uppföljning, utvärdering och rapportering av målet.

Riksdagens definition av miljökvalitetsmålet God bebyggd miljö är: ”Städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.”

Etappmålen ska underlätta möjligheterna att nå generationsmålet och miljökvalitetsmålen.

Länsstyrelsen i Kronobergs län har tagit fram ett regionalt åtgärdsprogram för miljömålen och även fastställt 45 regionala miljömål för perioden 2013–2020. De nationellt beslutade preciseringarna gäller fullt ut i länet och de regionala miljömålen ska ses som ett komplement till de nationella miljömålen. Åtgärdsprogrammet och de regionala miljömålen finns på Länsstyrelsens hemsida.

Regional utvecklingsstrategi (RUS)

Region Kronoberg har ansvaret för det regionala tillväxtarbetet i länet och har tagit fram den regionala utvecklingsstrategin ”Gröna Kronoberg 2025”, för perioden 2015–2025. Strategin ersätter det tidigare ”Mötesplats södra Småland - regionalt utvecklingsprogram, en strategi för Kronobergs län”. Den regionala utvecklingsstrategin (RUS) är vägledande för arbetet med hållbar regional utveckling. Utgångspunkten är att RUS är ett verktyg som ska bidra till att uppnå målen med den regionala tillväxtpolitiken genom att skapa bättre förutsättningar för hållbar regional utveckling. EU 2020 och den nationella strategin för regional tillväxt och attraktionskraft 2014–2020 är vägledande för RUS. Samordning mellan RUS och kommunernas översiktsplanering eftersträvas särskilt.

Målbilden för Kronobergs län 2025 är att Kronoberg växer i öppna och hållbara livsmiljöer med förnyelseförmåga. Den regionala utvecklingsstrategin finns tillgänglig via Region Kronobergs hemsida. ”Gröna Kronoberg 2025” kommer att revideras under 2018.

Regional kulturplan

Regional kulturplan för Kronobergs län antogs i november 2017 och är Region Kronobergs styrdokument i arbetet med att utveckla kulturen i länet. Dokumentet omfattar hela det regionala kulturansvaret inklusive den regionala kulturverksamhet som får statsbidrag i enlighet med kultursamverkansmodellen. Att stärka kulturens koppling till samhällsutvecklingen är viktigt. Det handlar om att synliggöra de värden och effekter som kulturen kan bidra med i att stärka en orts, ett områdes, en kommuns och hela Kronobergs attraktionskraft. Människors välbefinnande, utveckling och upplevelser är grundläggande för att skapa en kreativ och hållbar livsmiljö, som människor vill bosätta sig och stanna kvar i eller återvända till.

Kulturmiljöprogram

Det regionala kulturmiljöprogrammet innebär att kunskapsunderlaget gällande kommunens kulturmiljöer har utökats. Programmet har reviderats av Länsstyrelsen i samråd med länets kommuner och även digitaliserats. Det finns tillgängligt på Länsstyrelsens hemsida. Länsstyrelsen vill förtydliga att ett område som finns med i ett kommunalt eller regionalt kulturmiljöprogram inte innebär att det finns ett juridiskt bindande skydd utan enbart är att betrakta som ett kunskapsunderlag med utpekade bevarandsvärda områden och övergripande riktlinjer. Kommunen måste ta ställning till dessa miljöer och ta fram egna riktlinjer och skyddsbestämmelser.

Många av de kommunala översiktsplanerna redovisar områden utpekade enligt kommunala kulturmiljöprogram. Dessa är i de flesta fall föråldrade och länets kommuner bör överväga att revidera och uppdatera kulturmiljöprogrammen och låta dessa bli ett planeringsunderlag till översiktsplanen.

I Riksantikvarieämbetets rapport ”Kulturvärden i planerings- och bygglovsprocesser” redovisas en undersökning om kommunernas förutsättningar för att ta hänsyn till den byggda miljöns kulturvärden. En av de fyra viktiga förutsättningarna för att kunna ta hänsyn till kulturvärden vid planläggning och bygglovsprövning är att kulturvärden finns beskrivna i översiktsplanen.

Kulturmiljöstrategi och handlingsplan

Länsstyrelsen har regeringsuppdrag att arbeta för att de nationella kulturmiljömålen får genomslag i samverkan med lokala och regionala aktörer samt att främja kommunernas kulturmiljöarbete. Kronobergs län har en kulturmiljöstrategi för perioden 2016–2020. Den lägger grunden för hur länets kulturmiljöarbete långsiktigt ska utvecklas och förnyas. Strategin är en understrategi till den regionala utvecklingsstrategin och den är styrande för det statliga kulturmiljöarbetet, men ska också vara stödjande för kommunerna. De nya nationella kulturmiljömålen har lett till nya vägval och kulturmiljöstrategin utgår ifrån dessa mål. Hållbarhet, delaktighet, inkludering och helhetssyn ska genomsyra kulturmiljöarbetet. Den regionala strategin innehåller även tre målbilder: Breddad syn på småländskt kulturarv, kulturmiljöer utvecklas hållbart och att upprätthålla levande dialog mellan aktörer.

Parallellt med arbetet med länets kulturmiljöstrategi togs en handlingsplan för att främja kommunalt kulturmiljöarbete fram. Arbetet skedde i dialog med länets kommuner, som identifierade tre områden med utmaningar och behov: förtydliga roller och utbyta erfarenheter, öka kompetens och sprida information samt komplettera kunskapsunderlag. Handlingsplanen gäller perioden 2016–2020 och innehåller åtta åtgärder som ska genomföras tillsammans med kommunerna. Länsstyrelsen har en projektledare som arrangerar kommundialoger och dessa planeras utifrån respektive kommuns behov och önskemål.

Nationell transportplan

I nuvarande planeringssystem upprättar Trafikverket den nationella planen för transportinfrastruktur utifrån direktiv och förutsättningar från regeringen. Detta sker i samarbete med länsplaneupprättarna och andra berörda aktörer. Regeringen fastställer sedan planen. För Kronobergs län är det Region Kronoberg som upprättar länsplanen för regional transportinfrastruktur utifrån av regeringen fastställda ekonomiska ramar. Trafikverket har ansvar för genomförande av såväl den nationella planen som länsplanerna. Nuvarande plan omfattar perioden 2014–2025. Arbetet med att upprätta en ny plan för kommande planperiod 2018–2029 pågår och ett förslag presenterades av Trafikverket 2017. I planen finns utpekade förslag till åtgärder i södra Sverige.

Av de namngivna objekten i den nu gällande nationella planen för perioden 2014–2025 så finns en lagakraftvunnen järnvägsplan för kapacitetsförstärkning med ett mötesspår i Skruv. De fysiska anläggningsarbetena av mötesspåret påbörjas under 2017. För E4:ans utbyggnad till motorväg på sträckan Ljungby-Toftanäs finns nu en lagakraftvunnen vägplan. För Österleden i Växjö med trafikplats Fagrabäck (riksväg 25) pågår arbetena med att upprätta vägplan. Lagakraftvunnen vägplan finns också för mötesseparering av riksväg 25 sträckan Boasjön-Annerstad och på samma väg är vägplanearbetet inne i sitt slutskede sträckan Sjöatorp-Forsa med trafikplats Alvesta västra.

Länstransportplan

Ett förslag till ny länstransportplan var ute på remiss under 2017. Planen är ny men bygger på tidigare lagd plan, vilken antogs av Regionförbundet södra Småland i december 2013. Den nya länstransportplanen avser perioden 2018–2029.

De regionala medlen bidrar till mötesspåret i Skruv. Arbetet med att upprätta vägplan för nästa stora regionala projekt som är ombyggnad av väg 23 till mötesseparerad väg på sträckan Huseby-Marklanda har inletts. Inom länet finns en tradition och en strävan att samordna större bärighetsupprustningar med vägbreddning.

Aktuella projekt kan följas via Trafikverkets hemsida.

Trafikförsörjningsprogram

Trafikförsörjningsprogrammet är en understrategi till den regionala utvecklingsstrategin för Kronobergs län och ska förhålla sig till andra styrdokument såsom Länstransportplanen, de regionala miljömålen för Kronobergs län, de kommunala översiktsplanerna samt de nationella transportpolitiska målen. Programmet gäller för perioden 2016–2025 och har tagits fram av Region Kronoberg. Syftet med trafikförsörjningsprogrammet för Kronobergs län är att tillhandahålla långsiktiga mål och riktlinjer för hur kollektivtrafiken ska fungera i länet och att stödja regionalt hållbar tillväxt.

Kommunerna spelar en viktig roll i arbetet med infrastruktur och kollektivtrafik och framtagandet av strategier och program. Gällande hållplatser och bytespunkter är det ett kommunalt ansvar i de fall Trafikverket inte ansvarar. Kommunerna har en nyckelroll eftersom ansvaret för den fysiska planeringen och gaturummets utformning finns på den lokala nivån. Gatunätets utformning är avgörande för vilken framkomlighet och turtäthet som kollektivtrafiken får och detta har kommunerna möjlighet att påverka genom sin översiktsplanering.

Trafikförsörjningsprogrammet finns tillgängligt via Region Kronobergs hemsida.

Cykla i gröna Kronoberg

Region Kronoberg har utarbetat den regionala cykelvägsplanen ”Cykla i gröna Kronoberg” och remissversionen presenterades i maj 2017. Genom dokumentet läggs grunden för inriktningen när det gäller att utveckla cykelvägarna i regionen. Dokumentet gäller för hela länet och möjliggör en överblick och samsyn för att utveckla transportslaget cykel. I planens åtgärdsdel pekas 33 sträckor ut där det ur regional synpunkt är särskilt angeläget att förutsättningarna för cyklister utvecklas längs det statliga vägnätet. Det är viktigt att kommunal och regional planering samordnas.

Förutom att dokumentet lägger grunden för prioriteringar i länstransportplanen finns en tydlig koppling till Region Kronobergs trafikförsörjningsprogram och den regionala utvecklingsstrategin ”Gröna Kronoberg 2025”.

Regionalt serviceprogram

Tillgänglighet till service är en av många viktiga förutsättningar för att kunna ta tillvara tillväxtpotentialen i hela Kronoberg. Det handlar om att skapa miljöer där det är attraktivt att bo, arbeta och driva företag. För att stödja och stimulera arbetet med kommersiell och offentlig service i Sveriges gles- och landsbygder har regeringen beslutat att varje län ska ha ett regionalt serviceprogram. En del i detta arbete är olika stöd till kommersiell service. Programarbetet ska stärka serviceutvecklingen i länet och ligger till grund för hantering av ansökningar om stöd till kommersiell service. Ett omarbetat serviceprogram för Kronoberg kommer att tas fram under våren 2018. Aktuellt serviceprogram finns tillgängligt via Region Kronobergs hemsida.

Digital agenda och bredbandsstrategi

Regeringen presenterade i oktober 2011 sin digitala agenda för Sverige. Det övergripande målet i agendan är att Sverige ska vara bäst i världen på att utnyttja digitaliseringens möjligheter. År 2016 presenterade regeringen en ny bredbandsstrategi ”Sverige helt uppkopplat 2025” där det kortsiktiga målet är att 95 procent av alla hushåll och företag bör ha tillgång till minst 100 Mbit/s år 2020. På längre sikt är målen att 98 procent av alla hushåll och företag i hela Sverige bör ha tillgång till minst 1 Gbit/s senast år 2025 samt att det bör finnas tillgång till stabila mobila tjänster av god kvalitet där människor normalt befinner sig senast år 2023.

Bredbandsstrategi för Kronobergs län utarbetades gemensamt av Region Kronoberg och länsstyrelsen år 2016, i samråd med kommunerna i länet. Huvudmålet i strategin är att 98 procent av samtliga hushåll och företag i Kronobergs län ska ha tillgång till bredband om 100 Mbit/s år 2020. Region Kronoberg samverkar även med länets kommuner och angränsande län för att verka för bredbandsutbyggnad. Särskilt fokus ligger på utbyggnad av bredband på landsbygden. Bredbandsstrategin finns tillgänglig via Länsstyrelsens och Region Kronobergs hemsidor.

Strategi för besöksnäringen

Strategi för besöksnäringen i södra Småland 2013–2020 har tagits fram genom en bred samverkan mellan regionförbundet södra Småland (nu Region Kronoberg), AB Destination Småland, de åtta kommunerna samt besöksnäringens företag och organisationer. Strategidokumentet har arbetats fram för att möta besöksnäringens positiva tillväxt i Sverige och världen samt därtill på bästa sätt nyttja de förutsättningar och resurser som finns i södra Småland. Till strategidokumentet kopplas en handlingsplan där ett antal strategier konkretiseras. En av strategierna handlar om att redan i planeringsprocesserna skapa attraktiva fysiska utrymmen för nyetableringar och investeringar, för såväl små som stora besöksmål.

INLEDNING

Plan- och bygglagen (PBL)

PBL Kunskapsbanken
http://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/

Planeringsunderlag

Länsstyrelsen Kronoberg
https://www.lansstyrelsen.se/kronoberg/privat.html

Länsstyrelsens webbGIS
http://ext-webbgis.lansstyrelsen.se/kronoberg/underlag/

Planeringsunderlag
https://www.lansstyrelsen.se/kronoberg/stat-och-kommun/samhallsbyggnad/plan--och-bygg---pbl/planeringsunderlag.html

STATLIGA INTRESSEN

Riksintressen

https://www.lansstyrelsen.se/kronoberg/stat-och-kommun/samhallsbyggnad/plan--och-bygg---pbl/planeringsunderlag.html

Riksintresse för yrkesfisket
https://www.havochvatten.se/hav/samordning--fakta/kartor--gis/karttjanster/karttjanster/riksintresse-for-yrkesfisket.html
och
https://www.havochvatten.se/hav/fiske--fritid/skyddade-omraden/riksintressen/riksintresse-yrkesfisket.html

Riksintresse för naturvården
https://www.naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Oppna-data/Kartverktyget-Skyddad-natur/

Riksintresse för kulturmiljövården
https://www.raa.se/samhallsutveckling/riksintresse-for-kulturmiljovarden/

https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/Allmant-om-PBL/teman/riksintressen/riksintressen-enligt-4-kap-mb/

Riksintresse för friluftsliv och turism
https://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/Miljoarbete-i-Sverige/Uppdelat-efter-omrade/Friluftsliv/Riksintressen-for-friluftsliv/

https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/Allmant-om-PBL/teman/riksintressen/riksintressen-enligt-4-kap-mb/

Riksintresse för energiproduktion
http://www.energimyndigheten.se/riksintressen

LÄNKAR

Riksintresse för kommunikationer
http://www.trafikverket.se/riksintressen

Riksintresse för totalförsvaret
http://www.forsvarsmakten.se/riksintressen

Miljökvalitetsnormer

Miljökvalitetsnormer för luft
http://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledningar/Luft-och-klimat/Miljokvalitetsnormer-for-utomhusluft/vagledningsdokument/

http://kronobergsluft.se/

Miljökvalitetsnormer för vatten
http://www.vattenmyndigheterna.se/Sv/atgarder-for-battre-vatten/Pages/default.aspx

http://viss.lansstyrelsen.se/

Om Weserdomen
https://www.havochvatten.se/hav/vagledning--lagar/rattsfall/miljodomar/2016-01-27-referat-fran-dom-i-eu-domstolens-mal-c-461-13-aven-kallad-weserdomen.html

https://www.havochvatten.se/hav/uppdrag--kontakt/publikationer/publikationer/2016-11-23-foljder-av-weserdomen-i-svensk-rattstillampning.html

Strandskydd och landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS)

Strandskydd
http://www.naturvardsverket.se/Var-natur/Skyddad-natur/Strandskydd/

Landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS)
Projekt om lagstiftningen kring strandskydd
https://www.lansstyrelsen.se/kronoberg/tjanster/publikationer/planeringsinsatser-for-lis.html

Naturvårdsverkets regeringsuppdrag om LIS
http://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/Miljoarbete-i-Sverige/Regeringsuppdrag/Redovisade-2017/Uppdrag-att-se-over-och-foresla-andringar-i-reglerna-om-landsbygdsutveckling-i-strandnara-lage/

Hälsa och säkerhet samt risk för olyckor, översvämning eller erosion

Buller
”Gör plats för barn och unga!”
http://www.boverket.se/globalassets/publikationer/dokument/2015/gor-plats-for-barn-och-unga-bokversion.pdf

Förordning om trafikbuller vid bostadsbyggnader
http://rkrattsbaser.gov.se/sfst/adv?fritext=trafikbuller&sbet=&rub=&org=&upph=false&post_id=1

”Industri- och annat verksamhetsbuller vid planläggning och bygglovsprövning av bostäder”
http://www.boverket.se/globalassets/publikationer/dokument/2015/industri-och-annat-verksamhetsbuller-vid-planlaggning-och-bygglovsprovning-av-bostader2.pdf

Farligt gods
Riktlinjer för riskhänsyn i samhällsplaneringen
https://www.lansstyrelsen.se/download/18.2e0f9f621636c84402726856/1528228062523/Riktlinjer%20f%C3%B6r%20riskh%C3%A4nsyn%20i%20samh%C3%A4llsplaneringen.pdf

Förorenade områden
Regionalt program för förorenade områden 2017–2019
https://www.lansstyrelsen.se/download/18.299c1cd2167c07c647555e/1545137922622/Bilaga%204%20Regionalt%20program%202018-2020.pdf

Länsstyrelsernas EBH-portal
http://www.ebhportalen.se/Sv/Pages/fysisk-planering-och-ebh.aspx

Ras, skred, översvämning och erosion
Vägledning ras, skred och erosion
http://www.swedgeo.se/globalassets/publikationer/sgi-vagledning/sgi-v1.pdf

Kartunderlag ras, skred och erosion
http://gis.swedgeo.se/rasskrederosion/

Film om geotekniska säkerhetsfrågor
https://www.youtube.com/watch?v=AIdfd98UopU

Geologi för kommunal planering, SGU
https://www.sgu.se/samhallsplanering/planering-och-markanvandning/kommunal-planering/geologi-for-kommunal-planering/

Översvämningskartering, MSB
https://www.msb.se/sv/Forebyggande/Naturolyckor/Oversvamning/Oversiktlig-oversvamnings-kartering/

Boverkets tillsynsvägledning avseende översvämningsrisker
https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/planering/detaljplan/lansstyrelsens-tillsyn/tillsynsvagledning_naturolyckor/tillsynsvagledning-oversvamning/

Klimatanpassning
Klimatanpassning, SMHI
http://www.smhi.se/klimat/klimatanpassa-samhallet/klimatanpassning

LÄNKAR

Checklista klimatanpassning
https://www.lansstyrelsen.se/download/18.98e386016343936f541d8/1526068515862/Checklista-verktyg-klimatanpassning-fysisk-planering.pdf

Regional handlingsplan för klimatanpassning i Kronobergs län
https://www.lansstyrelsen.se/download/18.1dfa69ad1630328ad7c384b6/1526068397170/Regional%20handlingsplan%20f%C3%B6r%20klimatanpassning%20i%20Kronobergs%20l%C3%A4n.pdf

Planeringsunderlag avseende klimatfrågor
https://www.lansstyrelsen.se/download/18.98e386016343936f5410e8/1526068403196/Planeringsunderlag%20avseende%20klimatfr%C3%A5gor%20f%C3%B6r%20fysisk%20planering.pdf

Radon
Gränsvärden för radon, Boverkets byggregler
https://www.boverket.se/contentassets/a9a584aa0e564c8998d079d752f6b76d/konsoliderad_bbr_2011-6.pdf

Magnetfält och kraftledningar
Geodataportalen
https://www.geodata.se/

Svenska kraftnäts hemsida
www.svk.se

”Magnetfält och hälsorisker”
https://www.stralsakerhetsmyndigheten.se/contentassets/1ebc56e1b11f4b118b9b4a09b9cd4d7c/magnetfalt-och-halsorisker.pdf

”Elnät i fysisk planering”
https://www.svk.se/contentassets/6a6447eac77848bdb900a1c6883178bf/elnat-i-fysisk-planering.pdf

”Vägledning för verksamhet vid markförlagd kabel i stamnätet”
https://www.svk.se/siteassets/drift-av-stamnatet/sakerhet-vid-kraftledningar/dokument/vagledning-for-verksamhet-vid-stamnatets-markkabel-140903.pdf?_t_id=1B2M2Y8AsgTpgAmY7PhCfg==&_t_q=vakten+telefon&_t_tags=language:sv,siteid:40c776fe-7e5c-4838-841c-63d91e5a03c9&_t_ip=192.121.1.150&_t_hit.id=SVK_WebUI_Models_Media_OfficeDocument/_a6affd05-8fb6-464d-8ee3-145443c5d0a9&_t_hit.pos=93

”Perspektivplan 2025”
https://www.svk.se/siteassets/om-oss/rapporter/20130429-perspektivplan2025.pdf

”Nätutvecklingsplan 2016–2025”
https://www.svk.se/siteassets/om-oss/rapporter/natutvecklingsplan-2016-2025.pdf

Djurhållning
”Vägledning för planering för och invid djurhållning”
https://www.boverket.se/globalassets/publikationer/dokument/2011/vagledning-for-planering-for-och-invid-djurhallning.pdf

ÖVRIGA ALLMÄNNA INTRESSEN

Sociala aspekter i planeringen

Trygghet och jämställdhet
”Vägledning för jämställd fysisk planering”
https://www.lansstyrelsen.se/download/18.691fcf616219e10e93aa509/1526067927741/vagledning_jamstalldhet_fysisk_planering-2017.pdf

Projektet ”Trygghet och jämställdhet i stads- och tätortsplanering”
http://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/uppdrag/avslutade-uppdrag/tryggt-och-jamnt/

Barnperspektiv
Boverkets allmänna råd om friyta för lek och utevistelse vid fritidshem, förskolor, skolor eller liknande verksamhet
https://rinfo.boverket.se/FRI/PDF/BFS2015-1-FRI-1.pdf

”Gör plats för barn och unga!”
http://www.boverket.se/globalassets/publikationer/dokument/2015/gor-plats-for-barn-och-unga-bokversion.pdf

Fysisk aktivitet i vardagen
”Samhällsplanering som stimulerar till fysisk aktivitet”
https://www.boverket.se/globalassets/publikationer/dokument/2013/samhallsplanering-som-stimulerar-till-fysisk-aktivitet.pdf

Bostadsförsörjning

Bostadsmarknadsanalys
Regional bostadsmarknadsanalys
https://www.lansstyrelsen.se/download/18.2e0f9f621636c84402736a6f/1529069564396/Bostadsmarknadsanalys%202018.pdf

Bostad åt alla
https://www.lansstyrelsen.se/download/18.728c0e316219da813567094/1526068806288/bostad_at_alla.pdf

Naturmiljö

Värdefulla naturområden
Nationell strategi för formellt skydd av värdefulla skogar
http://naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/Miljoarbete-i-Sverige/Regeringsuppdrag/Redovisade-2017/Ny-nationell-strategi-for-formellt-skydd-av-vardefulla-skogar/

Jordbruksverket, TUVA
http://www.jordbruksverket.se/etjanster/etjanster/etjansterformiljoochklimat/tuva.4.2b43a-e8f11f6479737780001120.html

Våtmarker
http://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer/620-5667-0.pdf?pid=3277

Skydd av och hänsyn till arter
https://artportalen.se/

Skog

Skogsstrategi för Småland
http://extra.lansstyrelsen.se/skogsstrategismaland/sv/start/Sidor/default.aspx

Kulturmiljö

Kulturmiljö i Kronobergs län
”Kulturmiljöprofil för Kronobergs län”
https://www.lansstyrelsen.se/download/18.6ae610001636c9c68e516429/1527240135148/Kulturmilj%C3%B6profil%20Kronobergs%20l%C3%A4n%20pdf.pdf

”Kulturmiljöstrategi”
https://www.lansstyrelsen.se/kronoberg/stat-och-kommun/samhallsbyggnad/kulturmiljo/kulturmiljostrategi.html

Fornlämningar
Riksantikvarieämbetets hemsida, Fornsök
https://www.raa.se/hitta-information/fornsok/

Kulturmiljö och vattenförvaltning, Vattenmyndigheterna
http://www.vattenmyndigheterna.se/Sv/sa-har-arbetar-vi/vara-projekt/Sidor/kulturmiljo-och-vattenforvaltning.aspx

Vatten

Vattenförsörjning och dagvatten
Vattenförsörjningsplan för Kronobergs län
https://www.lansstyrelsen.se/download/18.7b397dca164899bd38a189b3/1533025347041/Vattenf%C3%B6rs%C3%B6rjningsplan%20f%C3%B6r%20Kronobergs%20l%C3%A4n%20-%20huvudrapport.pdf

PBL Kunskapsbanken – Dagvatten
http://www.boverket.se/sv/pbl-kunskapsbanken/planering/detaljplan/temadelar-detaljplan/dagvatten-i-detaljplan/

Fiske
”Strategi för utveckling av turismfiske och sportfiske i Kronobergs län”
https://www.lansstyrelsen.se/download/18.4e0415ee166afb5932461c5/1540987204122/Strategi%20f%C3%B6r%20utveckling%20av%20turismfiske%20och%20sportfiske%20i%20Kronobergs%20l%C3%A4n.pdf

Infrastruktur och kommunikationer

Åtgärdsvalsstudier och fyrstegsprincipen
https://www.trafikverket.se/for-dig-i-branschen/Planera-och-utreda/Planerings--och-analysmetoder/fyrstegsprincipen/

Generella säkerhetsavstånd
Utökat säkerhetsavstånd 07FS 2014:15
http://web05.lansstyrelsen.se/forfattningar-g/fs/2014/2014_15.pdf

Funktionellt prioriterat vägnät
https://www.trafikverket.se/for-dig-i-branschen/vag/funktionellt-prioriterat-vagnat/

Transportsystemet i samhällsplaneringen
https://trafikverket.ineko.se/Files/sv-SE/25659/Ineko.Product.RelatedFiles/2016_148_transportsystemet_i_samhallsplaneringen_2017.pdf

Flygtrafik
Blankett för CNS-analys
http://www.lfv.se/tjanster/luftrumstjanster/cns-analys

Elektronisk kommunikation
”Elektroniska kommunikationer i planeringen”
https://www.boverket.se/globalassets/publikationer/dokument/2010/elektroniska-kommunikationer-i-planeringen.pdf

Ledningskollen
https://www.ledningskollen.se/

NATIONELLA OCH REGIONALA MÅL, PLANER OCH PROGRAM

Agenda 2030
http://www.regeringen.se/regeringens-politik/globala-malen-och-agenda-2030/

Vision för Sverige och Boverkets sammanställning av mål
https://www.boverket.se/globalassets/publikationer/dokument/2011/sammanstallning-mal-planer.pdf

http://sverige2025.boverket.se

http://www.boverket.se/globalassets/publikationer/dokument/2012/vision-for-sverige-2025.pdf

LÄNKAR

De 16 miljökvalitetsmålen

Regionalt åtgärdsprogram för miljömålen
https://www.lansstyrelsen.se/download/18.26f506e0167c605d56953a74/1552472856200/%C3%85tg%C3%A4rdsprogram%20f%C3%B6r%20milj%C3%B6m%C3%A5l%202019%20v2.pdf

Regionala miljömål
https://www.lansstyrelsen.se/download/18.728c0e316219da813518cf/1526067863613/Regionala-miljomal-Kronobergs-lan-2013-2020-med-nya-etappmal-2014-webb.pdf

Regional utvecklingsstrategi, ”Gröna Kronoberg 2025”
http://www.regionkronoberg.se/globalassets/om-region-kronoberg/projektstod-fonder/gro-na-kronoberg-2025_beslutad_17_juni.pdf

Regional kulturplan
http://www.regionkronoberg.se/contentassets/4d3494d832344f1fba73ff2c2ee0b99a/regional-kul-turplan-for-kronobergs-lan-2018-2020-2017-10-19.pdf

Kulturmiljöprogram
https://www.lansstyrelsen.se/kronoberg/stat-och-kommun/samhallsbyggnad/kulturmiljo/kultur-miljoprogram.html

”Kulturvärden i planerings- och bygglovsprocesser”
http://samla.raa.se/xmlui/bitstream/handle/raa/10799/Rapp2017_9.pdf?sequence=1&isAl-lowed=y

Kulturmiljöstrategi
https://www.lansstyrelsen.se/kronoberg/stat-och-kommun/samhallsbyggnad/kulturmiljo/kultur-miljostrategi.html

Nationell transportplan
https://trafikverket.ineko.se/se/f%C3%B6rslag-till-nationell-plan-f%C3%B6r-transportsystemet-2018-2029-remissversion-2017-08-31-2

Länstransportplan
http://www.regionkronoberg.se/contentassets/b314d5afaa974bf0b8900cc5accf1185/2017-12-06-fastställd-av-rf-ltp-g-lan-2018---2029-med-bilagor-mindre.pdf

Aktuella projekt
http://www.trafikverket.se/nara-dig/Projekt/

Trafikförsörjningsprogram
http://www.regionkronoberg.se/contentassets/3cf0f59acf204a559b6bcde78c35f637/trafikforsorj-ningsprogram-2016-2025-reviderad-version-170124-red-and.-170407-for-publ.pdf

LÄNKAR

”Cykla i Gröna Kronoberg”
http://www.regionkronoberg.se/contentassets/a5dd5a4093eb4262a655797503029d91/remissversion-maj-2017-del-1-cykla-i-grona-kronoberg.pdf

http://www.regionkronoberg.se/contentassets/a5dd5a4093eb4262a655797503029d91/remissversion-maj-2017-del-2-prioriteringar-analys-o-objekt.pdf

Regionalt serviceprogram
http://www.regionkronoberg.se/resor-och-trafik/regionalt-serviceprogram/

Digital agenda och bredbandsstrategi
https://www.regeringen.se/4b00e7/contentassets/a1a50c6a306544e28ebaf4f4aa29a74e/sverige-helt-uppkopplat-2025-slutlig.pdf

http://www.regionkronoberg.se/contentassets/cd549dfba1e4472d95dbda1415c92bdb/bredbandsstrategi-20160823.pdf

Strategi för besöksnäringen
http://www.destinationsmaland.se/utveckling/strategier-22462472